

**UCHWAŁA NR XVII.299.2025
RADY GMINY OŻAROWICE**

z dnia 25 września 2025 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarowice na lata 2025–2028
z perspektywą do roku 2032”**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.), po uzyskaniu opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach, Zarządu Powiatu Tarnogórskiego oraz przeprowadzeniu konsultacji społecznych

**Rada Gminy Ożarowice
uchwała, co następuje:**

§ 1. Przyjąć „Program ochrony środowiska dla Gminy Ożarowice na lata 2025–2028 z perspektywą do roku 2032”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ożarowice.

§ 3. Uchyla się w całości uchwałę nr XXIV.455.2021 Rady Gminy Ożarowice z dnia 16 czerwca 2021 r. w sprawie przyjęcia Programu ochrony środowiska dla Gminy Ożarowice na lata 2021–2024 z perspektywą do roku 2028.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Ożarowice.

Przewodnicząca Rady Gminy
Ożarowice

mgr Anna Drużyńska

Załącznik do uchwały nr XVII.299.2025
Rady Gminy Ożarówice
z dnia 25 września 2025 r.

Gmina Ożarówice
ul. Dworcowa 15
42-625 Ożarówice
1. skrzynka ePUAP:/hrj79k04ar/SkrytkaESP
2. skrzynka ePUAP:/hrj79k04ar/skrytka
Adres do e-Doręczeń: AE:PL-71132-85890-HDCDW-24
mail: sekretariat@ug.ozarowice.pl
tel.: 32 393 28 60

Program Ochrony Środowiska dla Ożarówice na lata 2025 – 2028 z perspektywą do roku 2032

Gmina Ożarówice

**Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach**

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówice na lata 2025 -2028
z perspektywą do roku 2032

Spis treści

1. Wykaz skrótów.....	6
2. Wstęp.....	6
2.1 Podstawa prawna opracowania	6
2.2 Cel i zakres opracowania	7
2.3 Metodyka opracowania programu	8
3 Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	8
3.1 Czym jest Program Ochrony Środowiska.....	8
3.2 Spójność z dokumentami strategicznymi.....	9
3.3 Charakterystyka Gminy Ożarówice i ocena stanu środowiska na jej terenie	9
3.4 Prognoza stanu środowiska na terenie gminy i adaptacja do zmian klimatu.....	9
3.5 Cele, kierunki interwencji i zadania oraz wskaźniki monitorowania	9
3.6 System realizacji, monitoringu i sprawozdawczości POŚ.....	9
4 Spójność z dokumentami strategicznymi – założenia programowe.....	10
4.1 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.....	10
4.2 Polityka energetyczna Polski do 2040 roku.....	11
4.3 Polityka ekologiczna Państwa 2030.....	11
4.4 Strategia produktywności 2030.....	12
4.5 Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku	12
4.6 Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030.....	13
4.7 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	13
4.8 Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	13
4.9 Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030	14
4.10 Program ochrony środowiska województwa śląskiego 2024	14
4.11 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2025-2029 z perspektywą do roku 2033	15
5. Podstawowa charakterystyka Gminy Ożarówice.....	15
6. Ocena stanu środowiska	17
6.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	17
6.1.1. Klimat.....	17
6.1.2. Zaopatrzenie w gaz ziemny	18
6.1.3. Zaopatrzenie w ciepło	18
6.1.4. Jakość powietrza atmosferycznego	18
6.1.5. Uchwała antysmogowa	29
6.1.6. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza	29
6.2. Zagrożenie hałasem	31
6.2.1. Ocena stanu	31
6.2.2. Hałas drogowy	31
6.2.3. Hałas lotniczy i przemysłowy	31
6.2.4. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem	32
6.3. Pola elektromagnetyczne	33
6.3.1. Infrastruktura elektroenergetyczna.....	33
6.3.2. Instalacje elektromagnetyczne	34
6.3.3. Monitoring pól elektromagnetycznych	34

6.3.4 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne.....	35
6.4. Gospodarka wodami	35
6.4.1. Wody powierzchniowe.....	35
6.4.2. Wody podziemne	36
6.4.3. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych.....	37
6.4.4 Zagrożenia suszą	38
6.4.5 Zagrożenie powodziowe i osuwiska	38
6.4.6 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami.....	39
6.5. Gospodarka wodno – ściekowa	40
6.5.1. Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa	41
6.6. Zasoby geologiczne	42
6.6.1 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby geologiczne	42
6.7. Gleby.....	43
6.7.1. Rodzaje gleb na terenie Gminy Ożarówce.....	43
6.7.2. Jakość gleb na terenie Gminy Ożarówce	43
6.7.3 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gleby	44
6.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów.....	45
6.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi.....	45
6.8.2. Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.....	48
6.8.3 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	49
6.9. Zasoby przyrodnicze	51
6.9.1. Lasy	51
6.9.2. Korytarze ekologiczne i formy ochrony przyrody	51
6.9.3. Łowiectwo.....	52
6.9.4. Wędkarstwo.....	53
6.9.5. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.....	53
6.9.6 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze	55
6.10 Zagrożenia poważnymi awariami	56
7 Prognoza stanu środowiska na terenie Gminy Ożarówce.....	58
8 Adaptacja do zmian klimatu.....	59
9 Podsumowanie stanu środowiska na terenie Gminy Ożarówce.....	60
10 Cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska	63
10.1.1 Cele Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówce	64
11 Możliwości finansowania działań z zakresu ochrony środowiska.....	84
12 System realizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Ożarówce	84
12.1. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	84
12.1.1. Instrumenty prawne.....	85
12.1.2. Instrumenty finansowe	86
12.1.3 Instrumenty społeczne.....	86
12.1.4 Instrumenty strukturalne i infrastrukturalne.....	87
12.2 Charakter działań przewidzianych w dokumencie	87

12.3 Monitorowanie realizacji Programu ochrony środowiska	88
12.4 Sprawozdawczość	89
12.5 System instytucji zaangażowanych w realizację programu ochrony środowiska	89
12.6 Wykaz interesariuszy	90

Spis tabel

Tabela 1 Wykaz skrótów	6
Tabela 2 Drogi powiatowe na terenie Gminy Ożarówice	19
Tabela 3 Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Ożarówice:	21
Tabela 4 Analiza SWOT w obszarze ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego. 29	
Tabela 5 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego	30
Tabela 6 Analiza SWOT w obszarze zagrożenia hałasem	32
Tabela 7 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem.....	32
Tabela 8 Zestawienie sieci elektroenergetycznej	33
Tabela 9 Wykaz instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne na terenie Gminy Ożarówice.....	34
Tabela 10 Analiza SWOT dla obszaru pola elektromagnetycznego	35
Tabela 11 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne	35
Tabela 12 Analiza SWOT dla obszaru gospodarowanie wodami.....	39
Tabela 13 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami	39
Tabela 14 Analiza SWOT dla obszaru gospodarka wodno-ściekowa	41
Tabela 15 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa..	41
Tabela 16 Analiza SWOT dla obszaru zasoby geologiczne.....	42
Tabela 17 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby geologiczne.....	42
Tabela 18 Analiza SWOT dla obszaru gleby	44
Tabela 19 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gleby	44
Tabela 20 Ilość odebranych odpadów komunalnych w roku 2024	47
Tabela 21 Odpady komunalne odebrane w PSZOK w roku 2024	48
Tabela 22 Analiza SWOT dla obszaru gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	49
Tabela 23 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	50
Tabela 24 Analiza SWOT dla obszaru zasoby przyrodnicze	55
Tabela 25 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze	55
Tabela 26 Analiza SWOT dla obszaru zagrożenia poważnymi awariami	57
Tabela 27 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami	58
Tabela 28 Prognoza stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Gminy Ożarówice.....	62
Tabela 29 Przyjęte do realizacji cele, kierunki interwencji zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji na terenie Gminy Ożarówice.....	65
Tabela 30 Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem w Gminie Ożarówice.....	72
Tabela 31 Wskaźniki efektywności realizacji celów Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówice.....	88

Spis rysunków

Rysunek 1 Gmina Ożarówce.....	16
Rysunek 2 Gmina Ożarówce na tle powiatu tarnogórskiego	17
Rysunek 3 Podział województwa śląskiego na strefy	28
Rysunek 4 Mapa głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce – fragment.....	37

1. Wykaz skrótów

Tabela 1 Wykaz skrótów

SKRÓT	OBJAŚNIENIE
B(a)P	Benzo(a)piren
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
IUNG	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
JCWP	Jednolita Część Wód Powierzchniowych
JCWPD	Jednolita Część Wód Podziemnych
MP	Monitor Polski
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pole elektromagnetyczne
PGWWP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
PM ₁₀ , PM _{2,5}	Pył zawieszony o średnicy ziaren do 10µm, pył zawieszony o średnicy do 2,5µm
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PSH	Państwowa Służba Hydrogeologiczna
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
Ustawa o oś	Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [3]
Ustawa poś	Ustawa Prawo Ochrony Środowiska [1]
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
Woj. Śl.	Województwo Śląskie

Źródło: Opracowanie własne

2. Wstęp

2.1 Podstawa prawna opracowania

Podstawą prawną opracowania Programu ochrony środowiska dla Gminy Ożarówice (POŚ) jest art. 17 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (ustawa poś), który nakłada na organy wykonawcze – w tym przypadku organ wykonawczy gminy – obowiązek sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy poś, tj. znajdującymi się w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Projekt programu ochrony środowiska według art. 17 ust. 2 ustawy poś podlega zaopiniowaniu, w przypadku gminnych programów ochrony środowiska dokonują tego organy wykonawcze powiatu. Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy poś, program ochrony środowiska dla gminy uchwała rada gminy. Z wykonania programów organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie gminy. Według art. 17 ust. 4 ustawy poś przy opracowaniu polityki ochrony

środowiska obligatoryjne jest zapewnienie udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w Rozdziale 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (ustawa ooś). Niniejszy POŚ został zakwalifikowany do rodzaju dokumentów wymienionych w art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy ooś, co oznacza, że wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, od czego można odstąpić po uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach.

Ustawa poś nie określa ram czasowych obowiązywania programów ochrony środowiska. Jednakże programy te uwzględniając cele zawarte w dokumentach nadrzędnych są uzależnione od czasu obowiązywania tych dokumentów. W przypadku konieczności aktualizacji Programu ochrony środowiska zastosowanie mają przepisy art. 14 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw tj.: „Jeżeli program ochrony środowiska, o którym mowa w ust. 1, wymaga aktualizacji, odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy uchwała nowy program ochrony środowiska (...)”.

2.2 Cel i zakres opracowania

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Polityka ochrony środowiska jest zaś zespołem działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. POŚ powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej jednostki samorządu terytorialnego.

Głównym celem strategicznym dokumentu jest poprawa stanu środowiska na terenie gminy oraz utrzymanie jego dobrego stanu, tam gdzie został on osiągnięty. POŚ przedstawia ponadto kierunki działań w zakresie ochrony środowiska na kolejne lata, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i racjonalnego gospodarowania środowiskiem i jego zasobami, których realizacja pozwoli osiągnąć wyznaczony cel. Ze względu na planowany monitoring realizacji dokumentu, stanowi on również narzędzie kontroli stanu środowiska i jego poprawy oraz zrównoważonego rozwoju gminy.

Struktura opracowania obejmuje omówienie:

- 1) spójności z dokumentami strategicznymi i programowymi wyższego szczebla;
- 2) sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz jej charakterystyki;
- 3) oceny stanu środowiska na terenie Gminy Ożarówice z uwzględnieniem następujących obszarów interwencji:
 - ochrona klimatu i jakości powietrza,
 - zagrożenia hałasem,
 - pola elektromagnetyczne,
 - gospodarowanie wodami,
 - gospodarka wodno-ściekowa,
 - zasoby geologiczne,
 - gleby,
 - gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
 - zasoby przyrodnicze,
 - zagrożenia poważnymi awariami;
- 4) analizy SWOT (S- Strengths (mocne strony), W- Weaknesses (słabe strony), O- opportunities (szanse), T- threats (zagrożenia)) dla każdego obszaru interwencji;

- 5) prognozę stanu środowiska w kolejnych latach wraz z omówieniem kwestii adaptacji do zmian klimatu;
- 6) celów, kierunków interwencji i zadań wynikających z oceny stanu środowiska i przeprowadzonych analiz SWOT;
- 7) harmonogramu rzeczowo-finansowego zdefiniowanych zadań własnych;
- 8) zadań monitorowanych;
- 9) wskaźników monitorowania postępu realizacji zadań i celów z określeniem źródła informacji i poziomu docelowego;
- 10) systemu realizacji POŚ w zakresie zarządzania, finansowania i monitorowania w oparciu o ustalone wskaźniki.

2.3 Metodyka opracowania programu

Punktem wyjścia przy opracowaniu Programu była analiza i ocena stanu ochrony środowiska i jego poszczególnych komponentów dla dziesięciu obszarów interwencji. Przy ocenie stanu został wykorzystany model D-P-S-I-R (driving forces/czynniki sprawcze - pressures/pressiony - state/stan - impact/oddziaływanie - response/środki przeciwdziałania) stosowany przez Komisję Europejską, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) oraz Europejską Agencję Środowiska do sporządzania ocen zintegrowanych oraz ocen skuteczności polityki ekologicznej. Struktura modelu D-P-S-I-R pozwala na sprawne generowanie kompleksowej, opartej na badaniach, analizach i ocenach informacji o środowisku. Przeprowadzona ocena stanu środowiska dała podstawę do identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w ramach poszczególnych obszarów interwencji.

Dokument został sporządzony w oparciu o „Wytoczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, które są dokumentem pomocniczym przygotowanym przez Ministerstwo Klimatu w 2015 roku i zmienionym w roku 2020.

Przyjęte w POŚ rozwiązania uwzględniają w pierwszej kolejności działania prowadzące do poprawy stanu środowiska, w tym poprawy stanu jakości powietrza i wód powierzchniowych, zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich, w tym zapobiegania skutkom suszy, ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi, zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, zapobiegania klęskom żywiołowym oraz do zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców.

3 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

3.1 Czym jest Program Ochrony Środowiska

Program ochrony środowiska jest podstawą systemu zarządzania środowiskiem. Przedstawia charakterystykę każdego z komponentów środowiska oraz jego mocne i słabe strony, określa elementy zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych i możliwości poprawy ich stanu. Program ochrony środowiska wyznacza ponadto cele, które należy osiągnąć i kierunki działań jakie należy podjąć w perspektywie najbliższych lat, aby poprawić stan środowiska przyrodniczego lub utrzymać go na poziomie gwarantującym stabilność i równowagę przyrodniczą.

3.2 Spójność z dokumentami strategicznymi

POŚ jest elementem realizacji polityki ochrony środowiska i opiera się na dokumentach stanowiących jej podstawę. Cele zdefiniowane w POŚ wynikają więc z tych dokumentów i obejmują poprawę stanu środowiska, zrównoważone gospodarowanie jego zasobami, ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz ograniczenie negatywnego wpływu działalności człowieka wraz z odpowiednim gospodarowaniem odpadami i ściekami dla zrównoważonego rozwoju jednostki samorządu terytorialnego i jej mieszkańców.

3.3 Charakterystyka Gminy Ożarówice i ocena stanu środowiska na jej terenie

Gmina Ożarówice jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa śląskiego w powiecie tarnogórskim. Została ona opisana pod względem położenia fizyczno-geograficznego, dominującego typu krajobrazu, sposobów użytkowania terenu, sytuacji demograficznej i gospodarczej oraz dziedzictwa kulturowego. Oceny stanu środowiska na terenie gminy dokonano w dziesięciu obszarach interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza opisuje warunki klimatyczne i stan jakości powietrza na terenie gminy, zagrożenia hałasem i pola elektromagnetyczne opisują źródła hałasu i pól w gminie, gospodarowanie wodami opisuje zasoby i jakość wód podziemnych i powierzchniowych, gospodarka wodno-ściekowa opisuje ujęcia wód, jakość wody pitnej i zwodociągowanie gminy oraz metody gospodarowania ściekami, zasoby geologiczne zawierają opis złóż i obszarów dla nich perspektywicznych, gleby opisują jakość gleb i ich przydatność rolniczą, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów opisuje instalacje komunalne na terenie województwa, ilość odbieranych selektywnie odpadów z terenu gminy, osiąganie wymaganych poziomów recyklingu i odpady niebezpieczne, zasoby przyrodnicze opisują formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne i szlaki turystyczne terenu gminy oraz zagrożenia poważnymi awariami opisujące źródła poważnych awarii i Ochotnicze Straże Pożarne na terenie gminy. Dla każdego obszaru interwencji określono mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia.

3.4 Prognoza stanu środowiska na terenie gminy i adaptacja do zmian klimatu

Na podstawie oceny stanu środowiska i dominujących kierunków rozwoju gminy oraz trendów zmian klimatu określono prognozowany stan środowiska na terenie gminy w kolejnych latach, a także omówiono sposoby mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.

3.5 Cele, kierunki interwencji i zadania oraz wskaźniki monitorowania

W dokumencie wyznaczono zadania, których realizacja spowoduje poprawę stanu środowiska na terenie gminy oraz rozwiązywanie problemów wynikających z jego oceny. Są to zarówno zadania własne, za których realizację odpowiedzialna będzie gmina oraz zadania monitorowane wykonywane przez inne jednostki samorządu terytorialnego, organy ochrony środowiska i inspekcji. W celu nadzoru nad realizacją dokumentu i jego zapisów wyznaczono wskaźniki monitorowania, pomocne również przy sporządzaniu raportów i aktualizacji.

3.6 System realizacji, monitoringu i sprawozdawczości POŚ

Realizacja POŚ wynika z przepisów prawa, jest jednakże zależna od ilości środków finansowych przeznaczonych na ten cel, innych działań, które gmina jest zobowiązana wykonywać oraz zaangażowania społeczeństwa, na którym spoczywa realizacja niektórych

zadań. Z wykonania zapisów POŚ gmina sporządza raporty oparte na monitoringu realizacji zadań i osiągnięcia celów.

4 Spójność z dokumentami strategicznymi – założenia programowe

Potrzeba opracowania nowego POŚ dla Gminy Ożarówice wynika z konieczności dostosowania polityki ochrony środowiska na terenie gminy do zmieniających się przepisów prawa i głównych dokumentów strategicznych, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju, należą do nich m.in.:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Polityka energetyczna Polski do 2040 roku;
- Polityka ekologiczna państwa 2030;
- Strategia produktywności 2030;
- Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku;
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030;
- Program ochrony środowiska województwa śląskiego 2024;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2025-2029 z perspektywą do roku 2033.

Poniżej przedstawiono główne cele i założenia polityki środowiskowej wpisane w szereg dokumentów strategicznych i programowych, do których nawiązuje niniejszy POŚ.

4.1 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.

Głównym celem jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym [1 MP].

Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Cel szczegółowy III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu.

Cele w obszarach wpływających na osiągnięcie celów Strategii:

1. Kapitał społeczny: Poprawa jakości kapitału ludzkiego, w tym:
 - lepsze dopasowanie edukacji i uczenia się do potrzeb nowoczesnej gospodarki,
 - poprawa zdrowia obywateli.
2. Transport: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa warunków świadczenia usług związanych z przewozem towarów i pasażerów, w tym:
 - budowa zintegrowanej sieci transportowej.
3. Energia: Zrównoważenie systemu energetycznego Polski, w tym:

- poprawa bezpieczeństwa energetycznego oraz efektywności energetycznej.

4. Środowisko: Rozwój potencjału naturalnego na rzecz obywateli i przedsiębiorców, w tym:

- zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
- ochrona gleb przed degradacją,
- zarządzanie zasobami geologicznymi,
- gospodarka odpadami,
- oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

4.2 Polityka energetyczna Polski do 2040 roku

Celem polityki energetycznej jest bezpieczeństwo energetyczne przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. Składowe celu obejmują zmniejszenie udziału węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej do 50-60 % w 2030 r., zwiększenie udziału energii odnawialnej do 21-23 % w 2030 r., wdrożenie energetyki jądrowej w 2033 r., ograniczenie emisji CO₂ o 30 % do 2030 r. oraz wzrost efektywności energetycznej o 23 % do 2030 r. [2 MP].

Cele szczegółowe:

- pokrycie zapotrzebowania na zasoby energetyczne,
- pokrycie zapotrzebowania na energię elektryczną,
- pokrycie zapotrzebowania na gaz ziemny, ropę naftową i paliwa ciekłe,
- obniżenie emisyjności sektora energetycznego oraz bezpieczeństwo pracy systemu,
- obniżenie emisyjności sektora energetycznego oraz dywersyfikacja struktury wytwarzania energii,
- powszechny dostęp do ciepła oraz niskoemisyjne wytwarzanie ciepła w całym kraju.

4.3 Polityka ekologiczna Państwa 2030

Strategia jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce. Celem głównym jest rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców [3 MP].

Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

- Kierunek interwencji - Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- Kierunek interwencji - Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Kierunek interwencji - Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Kierunek interwencji - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.

Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.

- Kierunek interwencji - Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Kierunek interwencji - Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Kierunek interwencji - Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Kierunek interwencji - Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Kierunek interwencji - Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnienie najlepszych dostępnych technik (BAT).

Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Cel horyzontalny I: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji ekologicznych społeczeństwa.

Cel horyzontalny II: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

4.4 Strategia produktywności 2030

Cel główny to progresywny wzrost produktywności w warunkach gospodarki: neutralnej klimatycznie, o obiegu zamkniętym, opartej na danych [4 MP].

Cele szczegółowe w obszarze Zasoby naturalne (ziemia i surowce):

- wzrost wydajności surowcowej gospodarki,
- wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce.

4.5 Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku

Jest to dokument planistyczny, który stanowi integralny element spójnego systemu zarządzania krajowymi dokumentami strategicznymi. Transport jest wskazany jako jeden z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarczy kraju, a dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa wzmacnia spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną kraju oraz przyczynia się do wzmocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku wyznacza najważniejsze kierunki interwencji i działań oraz ich koordynacji w zakresie osiągnięcia celu głównego. Wyznaczone kierunki interwencji są komplementarne i nie można realizować żadnego z nich w oderwaniu od całej Strategii. Celem głównym jest zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego [5 MP].

- Kierunek interwencji 1 - budowa zintegrowanej sieci transportowej,
- Kierunek interwencji 2 - poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym,
- Kierunek interwencji 3 - zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- Kierunek interwencji 4 - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i przewożonych towarów,
- Kierunek interwencji 5 - ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko,
- Kierunek interwencji 6 - poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na transport.

4.6 Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Głównym celem jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego [6 MP].

Cel 1: Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej

- Kierunek interwencji – zarządzanie ryzykiem w sektorze rolno-spożywczym,

Cel 2: Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska

- Kierunek interwencji – rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast,
- Kierunek interwencji – zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
- Kierunek interwencji – adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom,

Cel 3: Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa

- Kierunek interwencji – wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi,
- Kierunek interwencji – budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym.

4.7 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa, którą należy rozumieć jako skoordynowane działanie wszystkich podmiotów na rzecz rozwoju poszczególnych regionów. Celem głównym jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co będzie sprzyjało osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym [7 MP].

Cel 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- Kierunek interwencji 1.1. – Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo,
- Kierunek interwencji 1.4. – Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,
- Kierunek interwencji 1.5. – Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,

Cel 2: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

- Kierunek interwencji 2.3. – Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach,

Cel 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

- Kierunek interwencji 3.2. – Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.

4.8 Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Dokument strategiczny przygotowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Realizuje

działania UE, które obejmują poprawę odporności państw na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk pogodowych oraz redukcję kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. Celem głównym jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

- Cel 1: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska,
- Cel 2: Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich,
- Cel 3: Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu,
- Cel 4: Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu,
- Cel 5: Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- Cel 6: Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

4.9 Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030

Dokument ustanawia stabilne ramy będące sprzyjającym otoczeniem dla zrównoważonej, ekonomicznie efektywnej i sprawiedliwej transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Został opracowany w oparciu o obowiązujące krajowe strategie i opracowywane dokumenty strategiczne. Przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania odnoszące się do pięciu wymiarów.

Wymiar „**obniżenie emisyjności**”: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz wykorzystania węgla kamiennego i brunatnego, a także rozwój biopaliw i OZE,

Wymiar „**efektywność energetyczna**”: ograniczenie zużycia energii, rozwój ekologicznych i efektywnych systemów ciepłowniczych oraz produkcji ciepła w kogeneracji,

Wymiar „**bezpieczeństwo energetyczne**”: zmniejszenie udziału węgla kamiennego w wytwarzaniu energii.

Wymiar „**wewnętrzny rynek energii**”: rozwój sieci gazowej i elektrycznej oraz wzrost poziomu elastyczności systemu energetycznego wraz ze wzrostem produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Wymiar „**badania naukowe, innowacje i konkurencyjność**”: wdrażanie nowych technologii sprzyjających transformacji energetycznej i poprawie jakości życia społeczeństwa.

4.10 Program ochrony środowiska województwa śląskiego 2024

Głównym celem tworzenia Programu jest określenie na podstawie analizy stanu środowiska działań prowadzących do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do środowiska, poprawy stanu ekologicznego oraz racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych. Program służy także realizacji celów na poziomie regionalnym, które zostały przyjęte w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym.

Cele:

- Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu,
- Poprawa klimatu akustycznego w województwie śląskim,
- Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
- Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) oraz ochrona przed niedoborami wody i powodzią,
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,

- Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi,
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu,
- Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa śląskiego,
- Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej, prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej oraz zwiększanie lesistości,
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

4.11 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2025-2029 z perspektywą do roku 2033

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2025-2029 z perspektywą do 2033 roku jest aktualizacją obowiązującego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2020-2024 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2029.

Dokument został opracowany zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. w celu realizacji polityki ochrony środowiska, a także z uwzględnieniem wytycznych Ministerstwa Środowiska z dnia 2 września 2015 roku i umowy pomiędzy Starostwem Powiatowym w Tarnowskich Górach, a Wykonawcą. Ponadto, podstawą opracowania POŚ były dokumenty i informacje pozyskane z Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach, a także we współpracy z Wydziałem Ochrony Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach.

Do innych dokumentów, z których celami i działaniami jest spójny niniejszy dokument należą: Krajowy program ochrony powietrza, Krajowy program ograniczania zanieczyszczenia powietrza, Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego, Narodowy program rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju, Program przeciwdziałania niedoborowi wody, Aktualizacja Krajowego Programu oczyszczania ścieków komunalnych, Krajowy plan gospodarki odpadami, Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów, Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, Strategia rozwoju obszarów wiejskich województwa śląskiego do roku 2030, Plan zagospodarowania województwa śląskiego, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ożarówice oraz Strategia rozwoju Gminy Ożarówice.

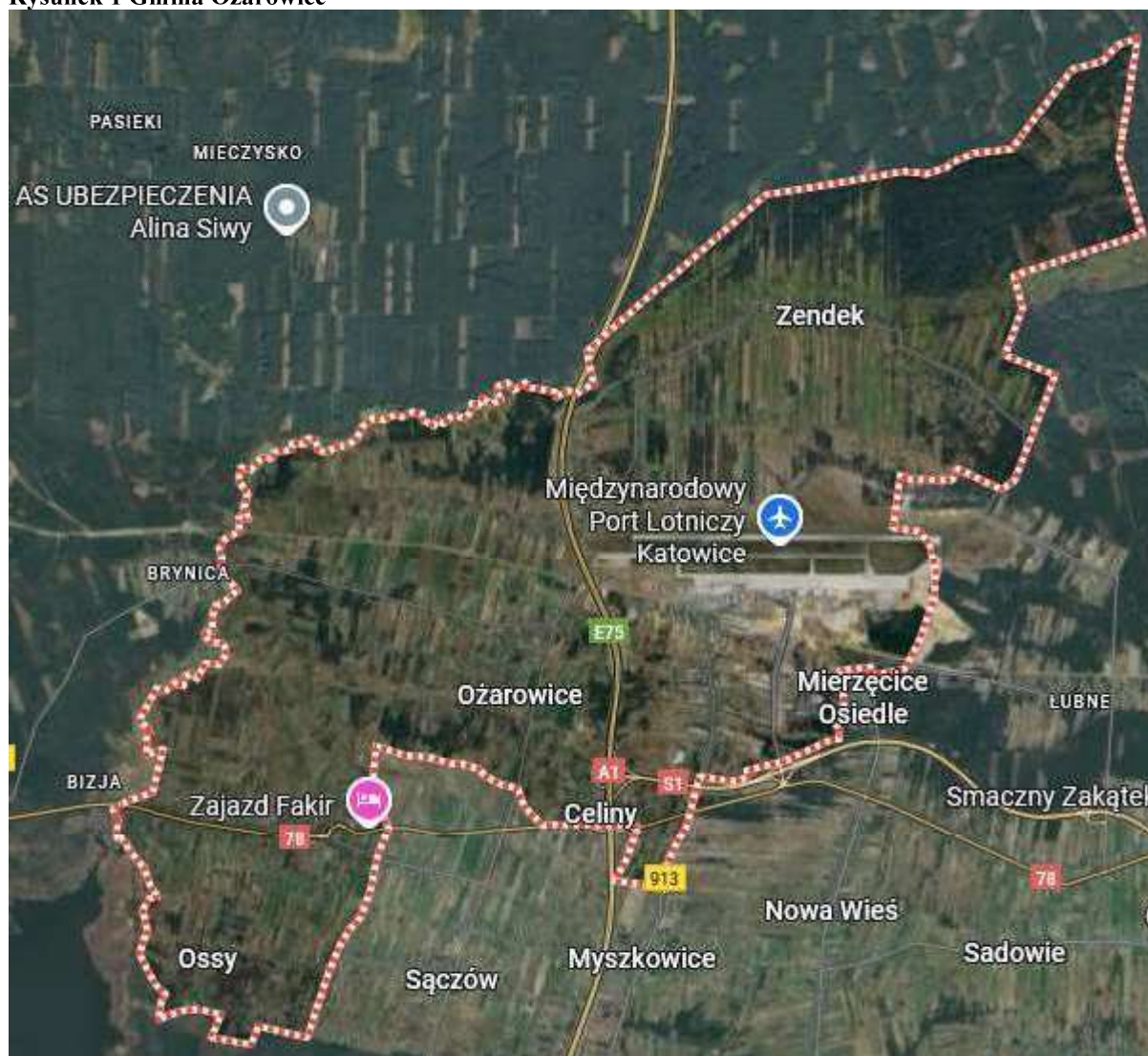
5. Podstawowa charakterystyka Gminy Ożarówice

Ożarówice są jedną z dziewięciu gmin powiatu tarnogórskiego, położoną w centralnej części województwa śląskiego. Gmina położona jest na obszarze 45,48 km² we wschodniej części Powiatu Tarnogórskiego i zajmuje 6,8% powierzchni powiatu. Liczba mieszkańców wynosi 5868 osób. Gmina Ożarówice sąsiaduje z gminami Miasteczko Śląskie, Świerklaniec, Siewierz, Bobrowniki, Mierzęcice, Woźniki, Kozięglowy. W skład Gminy wchodzi 7 sołectw: Celiny, Niezdara, Ossy, Ożarówice, Pyrzowice, Tapkowiec, Zendek.

W perspektywie najbliższych lat spodziewany jest istotny rozwój Gminy. Przez teren Gminy przebiega rewitalizowana linia kolejowa nr 182 relacji Zawiercie – Tarnowskie Góry, która będzie stanowić ważne połączenie komunikacyjne. W zamyśle, linia ta ma być częścią szybkiej kolei łączącej m. innymi Katowice z lotniskiem w Pyrzowicach i Zawierciem. Ponadto na terenie Gminy zlokalizowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach, który dysponuje jedną z najdłuższych dróg startowych dostępnych w Polsce i jest regionalnym

portem lotniczym całego województwa śląskiego. W związku z powyższym, a także dogodną lokalizacją Gminy przy głównych drogach (A1, S1, DK-78), w odległości niepełna 30 km od stolicy województwa Katowic oraz około 100 km od Krakowa, a także granicy z Czechami, spodziewany jest rozwój przedsiębiorczości i powstawanie nowych miejsc pracy, m. innymi z wykorzystaniem utworzonej na terenie Gminy, Strefy Aktywności Gospodarczej.

Rysunek 1 Gmina Ożarowice

Źródło: <https://www.google.com>

Rysunek 2 Gmina Ożarówce na tle powiatu tarnogórskiego

Źródło: www.wikipedia.org.pl

6. Ocena stanu środowiska

6.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

6.1.1. Klimat

Według regionalizacji klimatycznej E. Romera, dokonanej na podstawie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych, całość obszaru gminy znajduje się w zasięgu obszaru, który cechuje typ klimatu E określany mianem klimatu podgórskich nizin i kotlin. Natomiast zgodnie z podziałem na dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski R. Gumińskiego należy on do dzielnicy częstochowsko-kieleckiej.

Wartość średniej temperatury na terenie gminy należy do wyższych w kraju. Wpływa to istotnie m.in. na długość okresu wegetacyjnego oraz stosunkowo długi okres wegetacyjny. Średnie roczne sumy opadów według danych pochodzących z posterunku opadowego IMGW w Ożarówicach wynoszą 720 mm. Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną kształtuje się na poziomie 50-70, średnia grubość pokrywy nie przekracza 20 cm. Najczęściej obserwowane są tu wiatry z kierunku zachodniego i z południowego. Stosunkowo najrzadziej pojawiają się wiatry z kierunków: północnego i północno-wschodniego oraz

wschodniego i południowo- wschodniego. Okres wegetacyjny rozpoczyna się tu pod koniec marca, a kończy w pierwszej dekadzie listopada trwając przeciętnie 216-217 dni, ze średnią temperaturą wynoszącą 14,4°C.

6.1.2. Zaopatrzenie w gaz ziemny

Sieci gazowe rozdzielcze średniego ciśnienia eksploatowane i zarządzane są przez Górnośląską Spółkę Gazowniczą w Zabrze oraz podległą jej Rozdzielnię Gazu.

Przez teren gminy przebiega przesyłowa sieć gazowa wysokiego ciśnienia, którą eksploatuje Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Świerklanach relacji Tworzeń – Tworóg. Sieć gazowa eksploatowana przez PSG sp. z o.o. jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla istniejących i potencjalnych nowych odbiorców znajdujących się na terenie objętym opracowaniem - poziom bezpieczeństwa określany jest jako dobry. W poprzednich latach eksploatator przeprowadził szereg działań modernizacyjnych i związanych z rozbudową systemu gazowniczego na terenie gminy, których celem była poprawa bezpieczeństwa zaopatrzenia odbiorców w gaz ziemny.

6.1.3. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie Gminy nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Podstawą zaopatrzenia w ciepło są kotłownie indywidualne wykorzystujące węgiel, drewno, olej opałowy, gaz oraz energię elektryczną.

Na terenie Gminy występują budynki użyteczności publicznej ogrzewane poprzez kotłownie lokalne.

Na terenie gminy występuje ogółem zapotrzebowanie na moc cieplną na poziomie około 22 MW oraz zapotrzebowanie na energię cieplną na poziomie około 174 TJ.

Zapotrzebowanie związane z mieszkalnictwem na moc cieplną szacuje się na poziomie około 18,7 MW oraz zapotrzebowanie na energię cieplną na poziomie około 144 TJ.

Zapotrzebowanie na moc cieplną instytucji (obiektów użyteczności publicznej) wynosi około 0,7 MW, a zapotrzebowanie na energię cieplną wynosi około 6 TJ. Zapotrzebowanie na moc cieplną przemysłu (obiekty przemysłowe i usługowe wraz z lotniskiem) wynosi ok. 3,7 MW, a zapotrzebowanie na energię cieplną wynosi około 30 TJ.

Prawie 78 % zapotrzebowania na moc cieplną pochodzi z mieszkalnictwa wielorodzinnego i jednorodzinnego. Obecnie w Gminie Ożarówce nie planuje się żadnych inwestycji w zakresie systemu ciepłowniczego.

6.1.4. Jakość powietrza atmosferycznego

Ze względu na fakt, że powietrze atmosferyczne ma ogromne znaczenie, należy ono do najważniejszych i najbardziej chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Istnieje wiele regulacji dotyczących jego ochrony przed zanieczyszczeniami. Przepisy te odnoszą się przede wszystkim do kontroli emisji gazów i pyłów. Ustawa Prawo ochrony środowiska to główny akt regulujący prawo w tym zakresie. Określa ona wszelkie sposoby przeciwdziałania zanieczyszczeniom, możliwości ochrony środowiska przyrodniczego, regulacje dotyczące wydawania pozwoleń, opłat i kar administracyjnych za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Działalność antropogeniczna zwykle związana jest z wytwarzaniem odpadów oraz gazów i nieczystości ciekłych. Najpopularniejszy podział na rodzaje emisji wygląda następująco:

- emisja punktowa związana z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych,
- emisja liniowa związana z komunikacją, pochodząca głównie z transportu samochodowego i z lotniczego
- emisja powierzchniowa, czyli niska emisja rozproszona komunalno-bytowa i technologiczna.

Emisja punktowa obejmuje głównie emisję zanieczyszczeń pochodzących z dużych zakładów przemysłowych. Na terenie Gminy Ożarówce nie znajdują się tego typu zakłady.

Emisję liniową określa się zanieczyszczenia ze źródeł komunikacyjnych. Przede wszystkim transport drogowy ma istotny wpływ na stan jakości powietrza. Ciągły wzrost ruchu samochodowego powoduje degradację nawierzchni, co powoduje zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery. Dzieje się to pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg. Warto zaznaczyć, że wielkość emisji ze źródeł komunikacyjnych zależy jest od natężenia ruchu na poszczególnych trasach, rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa. Wpływ na poziom zanieczyszczeń mają również takie procesy, jak zużycie opon, hamulców oraz ścieranie nawierzchni dróg, nazywane emisją poza spalinową.

Komunikacja drogowa

Układ drogowy w gminie Ożarówce jest zróżnicowany i składa się z dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Gmina posiada dostęp do dróg krajowych, które zapewniają połączenie z innymi regionami Polski. Dostępne są także drogi wojewódzkie, a sieć dróg powiatowych i gminnych zapewnia komunikację wewnątrz gminy.

Dokładniej, w gminie Ożarówce występują:

- Drogi krajowe:** Połączenia z innymi regionami Polski, zapewniające szybki transport (DK 78, Autostrada A1, Droga Ekspresowa S1).
- Drogi wojewódzkie:** Zapewniają połączenia z większymi miastami w województwie (DW 913).
- Drogi powiatowe i gminne:** Sieć dróg wewnątrz gminy, zapewniająca komunikację między poszczególnymi miejscowościami i dojazd do terenów zabudowanych.

Układ drogowy w Ożarówicach jest odpowiednio dostosowany do potrzeb mieszkańców i zapewnia im dostęp do najważniejszych miejsc w gminie oraz poza jej granicami.

Tabela 2 Drogi powiatowe na terenie Gminy Ożarówce

Wykaz dróg powiatowych w 2025 r.					
Droga	Klasa	Miejscowość, ulica	Dł. [m]	Przebieg od	Przebieg do
3200 S	L	Tąpkowice, ul. Sobieskiego	1 374	Tąpkowice z DK 78, ul. Zwycięstwa	Ossy
		Ossy, ul. Wyzwolenia	872	Tąpkowice	granica powiatu będzińskiego (droga w kierunku Wymysłowa)
3201 S	L	Ossy, ul. Mickiewicza	896	Ossy, ul. Wyzwolenia	Ossy, Leśna
		Ossy, ul. Leśna	577	Ossy, ul. Mickiewicza	Ossy, ul. Podgórna
		Ossy, ul. Podgórna	432	Ossy, ul. Leśna	granica powiatu będzińskiego

					(droga w kierunku Sączowa)
3202 S	L	Tapkowice, ul. Chrobrego	572	Tapkowice # DK 78 (ul. Zwycięstwa)	granica powiatu będzińskiego (droga w kierunku Sączowa)
3203 S	Z	Zendek, ul. Główna	1 200	Zendek, ul. Główna	Ożarowice, ul. Niwy
		Ożarowice, ul. Dworcowa	3 737	Ożarowice, ul. Niwy	granica powiatu będzińskiego (droga w kierunku DK 78)
3204 S	L	Pyrzowice, ul. Siedliska	79	Pyrzowice, ul. Transportowa	granica powiatu będzińskiego (droga w kierunku DK 78)
3205 S	L	Pyrzowice, ul. Siedliska	396	Pyrzowice, ul. Transportowa	granica powiatu będzińskiego (droga w kierunku Niwisk)
3206 S	L	Zendek, ul. Ostrowy	698	Zendek, ul. Główna	granica powiatu będzińskiego (droga w kierunku Zadzenia)
3207 S	L	Zendek, ul. Główna	2 506	Zendek ul. Częstochowska	granica powiatu będzińskiego (droga w kierunku Siewierza)
3208 S	L	Zendek (BN)	881	Zendek, ul. Straków	granica powiatu będzińskiego (droga w kierunku Zadzenia)
3210 S	L	Ożarowice, ul. Tarnogórska	394	Ożarowice, ul. Tarnogórska	Ożarowice # ul. Podłączna
		Ożarowice, ul. Oparowa	663	Ożarowice, ul. Podłączna	Ożarowice # dr. gminna
		Ożarowice, ul. Przysieki, Jaśminowa	2 116	Ożarowice, ul. droga gminna	Ożarowice # ul. Topolowa
		Ożarowice, ul. Grzybowa Zendek ul. Główna	1 707	Ożarowice, ul. Topolowa	Zendek # ul. Główna
		Zendek, ul. Główna	2 307	Zendek, ul. Główna	Zendek # ul. Częstochowska
		Zendek, ul. Częstochowska	1 410	Zendek, ul. Częstochowska	granica powiatu myszkowskiego (droga w kierunku Cynkowa)
3236 S	L	Tapkowice, ul. Jana Pawła II	941	Tapkowice # DK 78 (ul. Zwycięstwa)	Ożarowice
		Ożarowice, ul. Królewiec	1 653	Tapkowice	Ożarowice, ul. Tarnogórska

		Ożarowice, ul. Topolowa	1 876	Ożarowice, ul. Tarnogórska	Ożarowice, ul. Przysieki
3238 S	L	Zendek, ul. Straków	2 216	Zendek, ul. Częstochowska	Zendek # z drogą w kierunku Zadzienia
		Zendek, ul. Straków	1 002	Zendek # z drogą w kierunku Zadzienia	granica powiatu będzińskiego (droga w kierunku Siewierza)
3241 S	Z	Ożarowice, ul. Tarnogórska	3 554	granica gminy Miasteczko Śląskie (m. Miasteczko Śląskie ul. Borowa)	Ożarowice, ul. Dworcowa
		Ożarowice, ul. Szczotki	1 016	Ożarowice, ul. Dworcowa	Ożarowice, ul. Towarowa
		Pyrzowice, ul. Klonowa	828	Ożarowice, ul. Towarowa	Pyrzowice, ul. Wolności
Suma długości dróg w gminie Ożarowice [m]			35 903		

Źródło: opracowanie własne

Wyszczególnione powyżej trasy znajdują się w gestii Zarządu Dróg Powiatowych w Tarnowskich Górach. Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 35,903 km. Drogi gminne stanowią wyłącznie komunikację wewnętrzną gminy, łącząc poszczególne miejscowości zapewniają płynność połączeń z drogami powiatowymi. Służą one przede wszystkim obsłudze mieszkańców i nie zapewniają połączeń zewnętrznych.

Tabela 3 Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Ożarowice:

WYKAZ DRÓG GMINNYCH – Gmina Ożarowice			
Nr ewidencyjny drogi	Sołectwo	Nazwa drogi (ulicy)	Nr Urzędu Marszałkowskiego
G000001	Niezdara, Ossy	# z DK 78 - Pl. Św. Floriana - ul. Gen. Zawadzkiego - ul. Jeziorna - # z DP 3200S	687001S
G000001Ł	Niezdara	Pl. Św. Floriana (łącznik)	687001S
G000002	Ossy	# z G1 - ul. Piaskowa - # z G3	687002S
G000003	Ossy, Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Kopernika - ul. Leśna - gr. gm. Bobrowniki	687003S
G000004	Tąpkowice, Niezdara	# z G5 - ul. Górna - ul. Gen. Maczka - gr. gm. Bobrowniki	687004S
G000005	Niezdara	# z DK 78 - ul. Krzyżowa - # z G1	687005S
G000006	Ossy	# z G1 - ul. Kwiatowa - # z DP 3200S	687006S
G000007	Ossy	# z G3 - ul. Podgórna - # z DP 3201S	687007S

G000008	Tąpkowice	# z G3 - ul. Sienkiewicza - pola uprawne	687008S
G000009	Niezdara	# z DK 78 - ul. Słoneczna - # z G4	687009S
G000010	Ossy	# z DP 3200S - ul. Strażacka - DP 3201S	687010S
G000011	Tąpkowice, Ossy	# z DP 3200S - ul. Wiśniowa - # z DP 3201S	687011S
G000012	Niezdara, Ossy	# z G1 - ul. Hektary - # z DP 3200S	687012S
G000013	Ossy	# z G3 - ul. bez nazwy - # z DP 3201S	687013S
G000014	Niezdara, Ożarówice, Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Moskiewska - # z DP 3241S	687014S
G000015	Niezdara	# z DK 78 - ul. Źródlana - # z G14	687015S
G000016	Niezdara	# z DK 78 - ul. Kępna - # z G15	687016S
G000017	Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Wesoła - ostatnie zabudowania	687017S
G000018	Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Zgody - # z G14	687018S
G000019	Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Kościelna - ul. Matejki - ostatnie zabudowania	687019S
G000020	Tąpkowice	# z G18 - ul. Sawickiej - # z G19	687020S
G000020Ł	Tąpkowice	ul. Sawickiej (łącznik)	687020S
G000021	Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Kapryśna - # z G19	687021S
G000022	Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Moniuszki - ostatnie zabudowania	687022S
G000023	Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Ks. Skargi - ostatnie zabudowania	687023S
G000024	Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Prywatna - ostatnie zabudowania	687024S
G000025	Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Krasickiego - do bramy	687025S
G000026	Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Stokrotek - ostatnie zabudowania	687026S
G000027	Tąpkowice	# z DK 78 - ul. Róż - ostatnie zabudowania	687027S
G000028	Celiny	# z DK 78 - ul. Kamienna - # z DW 913 (gr. gm. Mierzęcice)	687028S

G000028L	Celiny	ul. Kamienna (łącznik)	687028S
G000029	Celiny	# z DK 78 - ul. Olchowa - ostatnie zabudowania	687029S
G000030	Celiny	# z DK 78 - ul. Polna - ostatnie zabudowania	687030S
G000031	Celiny	# z DK 78 - ul. bez nazwy - ostatnie zabudowania	687031S
G000032	Celiny, Ożarówce	# z DK 78 - ul. bez nazwy - # z DP 3203S	687032S
G000033	Celiny	# z DK 78 - ul. bez nazwy - do pól	687033S
G000034	Pyrzowice	# z G40 - ul. Wolności - ul. Marsz. Piłsudskiego - # z DK 78	687034S
G000034L	Pyrzowice	ul. Marsz. Piłsudskiego (łącznik)	687034S
G000035	Pyrzowice	# z G34 - ul. Ułanów - ostatnie zabudowania	687035S
G000036	Pyrzowice	# z G34 - ul. Nowowiejska - ostatnie zabudowania	687036S
G000037	Pyrzowice	# z G34 - ul. Krótka - do Hydroforni	687037S
G000038	Pyrzowice	# z G34 - ul. Kaczeńców - ostatnie zabudowania	687038S
G000039	Pyrzowice	# z G34 - ul. Kolejowa - ul. Żubrza - # z DP 3203S	687039S
G000040	Pyrzowice	# z DW 913 - ul. Transportowa - gr. gm. Mierzęcice	687040S
G000041	Pyrzowice	# z DW 913 - ul. Równoległa - gr. gm. Mierzęcice	687041S
G000042	Pyrzowice	# z G40 - ul. Centralna - gr. gm. Mierzęcice	687042S
G000043	Zendek	# z DP 3207S - ul. Jasionek - do wsp. gruntowych	687043S
G000044	Zendek	# z G43 - ul. Spacerowa - ul. Grabowa - # z DP 3207S	687044S
G000045	Zendek	# z G43 - ul. Spokojna - # z G44	687045S
G000046A	Zendek	# z G44 - ul. Kasztanowa - # z G45	687046S
G000046B	Zendek	# z G44 - ul. Akacjowa - # z G45	687046S
G000046C	Zendek	# z G44 - ul. Bukowa - # z G45	687046S

G000046D	Zendek	# z G44 - ul. Jodłowa - # z G45	687046S
G000046E	Zendek	# z G44 - ul. Jaworowa - # z G45	687046S
G000047	Zendek	# z DP 3210S - ul. Południowa - do ogrodzenia lotniska	687047S
G000048A	Zendek	# z DP 3238S - ul. Strąków - gr. gm. Mierzęcice	687048S
G000048B	Zendek	# z DP 3238S - ul. Strąków - ostatnie zabudowania	687048S
G000049	Ożarówice	# z DP 3203S - ul. Niwy - # z DP 3210S	687049S
G000049Ł	Ożarówice	ul. Niwy (łącznik)	687049S
G000050A	Ożarówice	# z DP 3203S - ul. Boczna - ul. Sosnowa - ul. Jagodowa - ul. bez nazwy - # z DP 3210S	687050S
G000050B	Ożarówice	# z DP 3203S - ul. Boczna - ul. Sosnowa - ul. Jagodowa - ul. bez nazwy - # z DP 3210S	687050S
G000051	Ożarówice	# z DP 3203S - ul. Podłączna - # z DP 3210S	687051S
G000052	Ożarówice	# z DP 3203S - ul. Żwirki i Wigury - ostatnie zabudowania	687052S
G000053	Ożarówice	# z DP 3241S - ul. Towarowa - ul. Kościuszki - ul. Witomin - # z DP 3241S	687053S
G000053Ł	Ożarówice	ul. Witomin (łącznik)	687053S
G000054	Ożarówice	# z G53 - ul. Łąkowa - ul. bez nazwy - DP 3241S	687054S
G000055	Ożarówice, Tąpkowice	# z DP 3203S - ul. Zawodą - ul. bez nazwy - # z G18	687055S
G000056	Ożarówice	# z G53 - ul. Staszica - # z DP 3203S	687056S
G000057	Ożarówice	# z DP 3210S - ul. Brzozowa - # z G51	687057S
G000058	Ożarówice	# z DP 3241S - ul. Szkolna - # z G53	687058S
G000059	Ożarówice	# z DP 3241S - ul. Waryńskiego - # z G60	687059S
G000060	Ożarówice	# z DP 3241S - ul. Stawowa - # z G53	687060S
G000061	Ożarówice	# z DP 3241S - ul. Wojska Polskiego - # z G53	687061S
G000062	Ożarówice	# z DP 3241S - ul. Sportowa - do bramy przedszkola	687062S

G000063	Ożarówice	# z DP 3241S - ul. Wąska - # z G60	687063S
G000064	Ożarówice	# z G60 - ul. Poprzeczna - # z G61	687064S
G000065	Ożarówice	# z G53 - ul. Ogrodowa - ostatnie zabudowania	687065S
G000066	Ożarówice	# z G53 - ul. Wrzosowa - do potoku	687066S
G000067	Celiny	# z DW 913 - ul. Diamentowa - ostatnie zabudowania (Celiny)	687067S
G000068	Celiny	# z DW 913 - ul. Granitowa - ostatnie zabudowania (Celiny)	687068S
G000069	Celiny	# z DW 913 - ul. Szmaragdowa - # z G28 (Celiny)	687069S
G000070	Pyrzowice	# z DP 3241S - ul. Lipowa - pola uprawne	687070S
G000071	Pyrzowice	# z G34 - ul. Zagrodowa - # z G37	687071S
G000072	Ossy	# z G1 - ul. Zaciszna - ostatnie zabudowania	687072S
G000073	Ossy	# z DP 3200S - ul. Lawendowa - # z G1	687073S
G000074	Ossy	# z G3 - ul. bez nazwy - # z DP 3201S	687074S
G000075	Tapkowice	# z DK 78 - ul. Prusa - # z DP 3200S	687075S
G000076	Ożarówice	# z G58 - ul. Zielona - pola uprawne	687076S
G000077	Ożarówice	# z G58 - ul. Malinowa - pola uprawne	687077S
G000078	Ożarówice	# z początek zabudowań - ul. bez nazwy - pola uprawne	687078S
G000079	Ożarówice	# z początek działki drogowej - ul. bez nazwy - pola uprawne	687079S

Komunikacja kolejowa

Gmina Ożarówice posiada komunikację kolejową, a linia kolejowa nr 182, która przebiega przez jej obszar, łączy Tarnowskie Góry z Siewierzem i Zawierciem. Na tej linii działały kiedyś stacje kolejowe Ożarówice i Mierzęcice (Mierzęcice Zawierciańskie), a obecnie na terenie gminy znajduje się stacja Pyrzowice Lotnisko. Od 8 listopada 2022 roku wznowiono ruch pociągów towarowych na odcinku Tarnowskie Góry – Siewierz (przez Ożarówice i Pyrzowice). Pociągi towarowe i robocze kursują z prędkością do 20 km/godz.

Komunikacja kolejowa - na terenie gminy znajduje się stacja kolejowa Pyrzowice Lotnisko, którą obsługuje linia Kolei Śląskich S9 Tarnowskie Góry - Miasteczko Śląskie - Pyrzowice - Siewierz - Poręba - Zawiercie - Myszków - Częstochowa.

Komunikacja publiczna zbiorowa

Na terenie Gminy Ożarówice występuje komunikacja zbiorowa realizowana przy pomocy linii autobusowych obsługiwanych przez Zarząd Transportu Metropolitalnego, który został powołany uchwałą przez Zgromadzenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii w listopadzie 2017 roku, a 1 stycznia 2019 roku przejął obowiązki poprzednich organizatorów transportu zbiorowego. Połączenie tych systemów komunikacji miejskiej działających na terenie Śląska i Zagłębia w jedno przedsiębiorstwo spowodowało, że pod wieloma względami ZTM jest największym organizatorem transportu w Polsce, obsługującym teren 56 miast i gmin, w tym Gminę Ożarówice, łącząc najważniejsze ośrodki województwa śląskiego.

Energia odnawialna

Do źródeł energii odnawialnej (OZE) należy energia słońca, wiatru, wody, pochodząca z biomasy oraz geotermalna. Na terenie gminy nie występują biogazownie, turbiny wiatrowe, farmy fotowoltaiczne ani elektrownie wodne. Występują natomiast liczne instalacje fotowoltaiczne i solarne oraz pompy ciepła umiejscowione w budynkach prywatnych.

Stan powietrza

Stan jakości powietrza w województwie śląskim jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników modelowania matematycznego.

Województwo zostało podzielone na strefy oceny jakości powietrza.

Oceny wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Zgodnie z art. 87 ustawy Prawo ochrony środowiska obecnie dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref. Strefy te zostały wymienione poniżej:

- aglomeracja górnośląska – kod strefy PL2401 – obejmuje 14 miast na prawach powiatu: Katowice, Sosnowiec, Jaworzno, Bytom, Zabrze, Ruda Śląska, Tychy, Dąbrowa Górnicza, Chorzów, Mysłowice, Świętochłowice, Siemianowice Śląskie, Piekary Śląskie, Gliwice, spośród tych miast w dziewięciu mieszka ponad 100 tys. mieszkańców;
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska – kod strefy PL2402 – obejmuje 3 miasta na prawach powiatu: Rybnik, Żory, Jastrzębie Zdrój,
- miasto Bielsko-Biała – kod strefy PL2403,
- miasto Częstochowa – kod strefy PL2404 - strefa miejska powyżej 100 tysięcy mieszkańców;
- strefa śląska – kod strefy PL2405 – pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców, obejmuje 17 powiatów ziemskich: bielski, cieszyński, żywiecki, bieruńsko -lędziński, pszczyński, częstochowski, kłobucki, myszkowski, lubliniecki, gliwicki, mikołowski, raciborski, rybnicki, wodzisławski, tarnogórski, będziński, zawierciański.

W 2024 roku jakość powietrza w województwie śląskim pozostawała jednym z najpoważniejszych problemów środowiskowych w Polsce, choć odnotowano pewną poprawę w porównaniu do lat ubiegłych.

Zgodnie z raportem Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ), w 2024 roku w województwie śląskim dotrzymane zostały normy jakości powietrza dla sześciu

zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆) oraz zanieczyszczeń oznaczanych w pyłe PM₁₀: kadmu (Cd), niklu (Ni) i ołowiu (Pb). Jednakże, w odniesieniu do innych substancji, stwierdzono przekroczenia norm, zwłaszcza w sezonie grzewczym.

W 2024 roku w województwie śląskim odnotowano przekroczenia średniorocznego poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} w czterech strefach: aglomeracji górnośląskiej, aglomeracji łódzkiej, mieście Częstochowa oraz strefie łódzkiej. W poprzednich latach takie przekroczenia występowały w większej liczbie stref, co sugeruje pewną poprawę jakości powietrza.

W dniu 29 grudnia 2024 roku GIOŚ wydał ostrzeżenie dotyczące bardzo złej jakości powietrza w województwie śląskim. Alarm smogowy dotyczył pyłu zawieszonego PM₁₀, którego stężenie w powietrzu mogło przekroczyć poziom alarmowy wynoszący 150 µg/m³. Najwyższy poziom zagrożenia prognozowano dla miast Rybnik, Żory, Jastrzębie-Zdrój oraz powiatów rybnickiego, mikołowskiego i żywieckiego. Na obszarze tych miejscowości ryzyko przekroczenia poziomu informowania (100 µg/m³) obejmowało blisko 3,7 miliona mieszkańców regionu. Główne źródła emisji to sektor bytowo-komunalny (spalanie węgla i drewna) oraz transport drogowy.

W odpowiedzi na problem smogu, województwo śląskie realizuje Marszałkowski Program Poprawy Jakości Powietrza. W 2024 roku program obejmował dwa komponenty: "Inicjatywa Antysmogowa" z pulą środków wynoszącą 15 milionów złotych oraz "Gmina pełną piersią" z pulą 700 tysięcy złotych. Celem programu jest udzielenie gminom pomocy finansowej w formie dotacji celowej we wdrażaniu zapisów tzw. uchwały antysmogowej oraz działań realizowanych w ramach Programu Ochrony Powietrza.

W dniu 20 listopada 2023 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął zaktualizowany program ochrony powietrza (POP) dla stref województwa śląskiego. Aktualizacja programu powstała w związku z wynikami opracowanej w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2022”. Celem tworzenia programów ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 845) na obszarach, gdzie występują przekroczenia. Dokument zawiera analizę przyczyn występowania wysokich stężeń substancji oraz wskazuje działania naprawcze mające na celu ich redukcję do poziomów nieprzekraczających norm. Integralną częścią POP są Plany Działań Krótkoterminowych, wdrażane w sytuacjach wystąpienia ryzyka lub przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych, informowania społeczeństwa lub alarmowych w strefach województwa śląskiego w danym roku kalendarzowym.

Czujniki jakości powietrza prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach zlokalizowane najbliższej Gminy Ożarowice:

- Tarnowskie Góry, ul. Litewska 6,
- Lubliniec, ul. Szymały 3,
- Zawiercie, ul. K.I. Gałczyńskiego 3,
- Dąbrowa Górnicza, ul. Tysiąclecia 25a.

Czujniki jakości powietrza prowadzone przez firmę AIRLY zlokalizowane na terenie Gminy Ożarowice:

- Ożarowice, ul. Szkolna 7,
- Tapkowice, ul. Zwycięstwa 12
- Zendek, ul. Główna 4,

Czujniki jakości powietrza prowadzone przez firmę SYNGEOS zlokalizowane najbliżej Gminy Ożarówce:

- Sączów, ul. Ogrodowa,
- Siemonia, ul. 1 Maja 3,
- Myszkowice, ul. Wolności 39,
- Nowa Wieś, ul. Zawadzkiego 161,

Zgodnie z aktualną „Roczną oceną jakości powietrza w województwie śląskim – raport wojewódzki za rok 2024” na terenie Gminy Ożarówce nie wyznaczono obszaru przekroczeń poziomu celów długoterminowych dla strefy śląskiej, ze względu na kryterium ochrony zdrowia ludzi. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2018 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza nadano kod Programu: PL24PM10aPM2.5aBaPaNO2aO38_2018. Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego (dalej POP lub Program) został opracowany w związku z odnotowaniem w 2018 roku przekroczenia standardów jakości powietrza oraz docelowego poziomu benzo(a)pirenu w województwie śląskim. Opracowany został zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów krótkoterminowych. Integralną częścią Programu jest plan działań krótkoterminowych (dalej PDK lub Plan).

Rysunek 3 Podział województwa śląskiego na strefy

Źródło: Program Ochrony Powietrza dla Województwa Śląskiego

6.1.5. Uchwała antysmogowa

W dniu 7 kwietnia 2017 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął uchwałę nr V/36/1/2017 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, zwaną „uchwałą antysmogową”.

Uchwała zaczęła obowiązywać od 1 września 2017 r. Do jej zapisów muszą dostosować się wszyscy mieszkańcy województwa śląskiego.

Od 1 września 2017 roku uchwała antysmogowa wprowadziła zakaz spalania:

- 1) węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- 2) mulów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- 3) paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15 %,
- 4) biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20 %.

Zgodnie z zapisami uchwały antysmogowej instalacje niespełniające wymagań, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 roku powinny zostać wymienione. Podmioty posiadające instalacje dostarczające ciepło do systemu centralnego ogrzewania (kocioł) powinny rozpocząć klasyfikację od sprawdzenia wieku kotła na dzień 1.09.2017 r., a następnie na podstawie obliczonego wieku sklasyfikować piec do odpowiedniej grupy wiekowej.

Zgodnie z zapisami uchwały antysmogowej dla tego typu instalacji istnieją 4 terminy wymiany:

- wymiana do 31.12.2021 r. gdy wiek kotła jest powyżej 10 lat (2006 r. i starsze) oraz dla instalacji bez tabliczek znamionowych,
- wymiana do 31.12.2023 r. gdy wiek kotła jest w przedziale od 5 do 10 lat (od 2007 r. do 2012 r.),
- wymiana do 31.12.2025 r. gdy wiek kotła jest poniżej 5 lat (od 2013 r. do 31.08.2017r.),
- wymiana do 31.12.2027 r. gdy kocioł jest Klasy 3 lub 4 wg. Normy PN-EN 303-5:2012.

Podmioty posiadające instalacje wydzielające ciepło lub wydzielające ciepło i przenoszące je do innego nośnika (tzw. miejscowy ogrzewacz powietrza np.: kominek, piec) powinny wymienić instalacje na spełniającą wymagania Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24.04.2015. do 31.12.2022 r., chyba, że instalacja osiąga sprawność cieplną min 80 % lub jest wyposażona w urządzenie do redukcji emisji pyłu.

6.1.6 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza

Tabela 4 Analiza SWOT w obszarze ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego

Mocne strony	Słabe strony
-brak przekroczeń norm PM i B(a)P, - brak dużych emitorów zanieczyszczeń powietrza, - prowadzona termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, - występujące instalacje OZE. - dostęp do sieci ciepłowniczej, - czujniki jakości powietrza.	- wykorzystywanie bezklasowych źródeł ciepła na paliwa stałe, - występowanie niskiej emisji, - niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa, - przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

Szanse	Zagrożenia
- transformacja energetyczna kraju ograniczająca wykorzystanie węgla, - edukacja mieszkańców w zakresie działań mających na celu poprawę stanu jakości powietrza, - wymiana źródeł ciepła na mało- i bezemisyjne, - dalszy wzrost wykorzystania OZE, - rozwój elektromobilności, - promocja form wsparcia dla mieszkańców w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i montażu OZE, - modernizacja infrastruktury drogowej ograniczająca pylenie wtórne.	- pogłębiająca się zmiana klimatu, - występowanie dni ze smogiem, - wzrost emisji zanieczyszczeń przez stosowanie słabej jakości paliwa do indywidualnego ogrzewania, - opór społeczny wobec wprowadzanych zakazów, nakazów i ograniczeń odnośnie emisji zanieczyszczeń, - ubóstwo energetyczne ograniczające - możliwość wymiany źródła ciepła i korzystania z paliwa lepszej jakości, - pojawienie się napływu zanieczyszczeń powietrza spoza gminy.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego

Adaptacja do zmian klimatu	- Rozwój energetyki rozproszonej (prosumenckiej - jest to model funkcjonowania rynku energetycznego. W modelu klasycznym, scentralizowanym mamy kilka lub kilkanaście dużych lub bardzo dużych źródeł energii, która, aby mogli z niej skorzystać odbiorcy jest następnie transportowana na duże odległości przez sieci przesyłowe i dystrybucyjne) zwiększającej niezależność energetyczną obszaru. - Budowa nowych instalacji OZE (również innych niż prosumenckie). - Termomodernizacja budynków oraz budownictwo energooszczędne. - Stosowanie systemów odzysku ciepła.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	- Niewłaściwa eksploatacja kotłowni lokalnych. - Przebieg gazociągów wysokiego ciśnienia przez obszar gminy (możliwość rozszczelnienia i wybuchu).
Działania edukacyjne	- Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu OZE, termomodernizacji, budownictwa energooszczędnego oraz niskoemisyjnych źródeł grzewczych i paliw oraz zakazu i szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych.
Monitoring środowiska	- Dalsze opracowywanie rocznych ocen jakości powietrza przez GIOŚ. - Rozwój systemów prognozowania zagrożeń oraz monitorowanie skutków nadzwyczajnych zagrożeń klimatycznych (IMGW).

Źródło: Opracowanie własne

6.2. Zagrożenie hałasem

6.2.1. Ocena stanu

Według art. 112 ustawy poś ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska. Zgodnie z art. 113 ww. ustawy ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisko wskazane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Oceny stanu akustycznego zgodnie z art. 117 ust. 1. ustawy poś dokonuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) w ramach PMŚ.

Pomiarów poziomu hałasu instalacji, zakładu, drogi, linii kolejowej, lotniska i miasta dokonuje zarządzający lub właściciel oraz prezydent miasta. Sporządzane są co 5 lat na tej podstawie strategiczne mapy hałasu: głównej drogi (o ruchu rocznym ponad 3 mln pojazdów), głównej linii kolejowej (o ruchu rocznym ponad 30 tys. pociągów), głównego lotniska (o liczbie operacji ponad 50 tys. rocznie (poza operacjami szkoleniowymi na maszynach do 5 700 kg) i miasta powyżej 100 tys. mieszkańców, na podstawie których Marszałek województwa opracowuje program ochrony środowiska przed hałasem.

6.2.2. Hałas drogowy

Największa uciążliwość hałasu obserwowana jest na obszarach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Należy się spodziewać, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków.

Hałas dokuczliwy jest też dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i osób w nich mieszkających. Uciążliwość hałasu może być pośrednio zmniejszana poprzez realizację inwestycji z zakresu przebudowy czy modernizacji dróg, a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej.

Głównym źródłem hałasu komunikacyjnego w Gminie Ożarówce są drogi krajowe (Autostrada A1, droga ekspresowa S1, DK 78). Na terenie Gminy Ożarówce nie były prowadzone w ostatnich latach badania hałasu drogowego.

6.2.3. Hałas lotniczy i przemysłowy

Na terenie Gminy Ożarówce zlokalizowane jest lotnisko - MPL Katowice-Pyrzowice, które jest źródłem hałasu lotniczego. Zgodnie z art. 175 ustawy Prawo ochrony środowiska od 2014 r. prowadzone jest w pobliżu Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice w Pyrzowicach” ciągłe monitorowanie hałasu pochodzącego z operacji lotniczych.

Z przedmiotowych badań regularnie sporządzane są sprawozdania, które przekazywane są do organów nadzoru środowiskowego. W związku z ograniczeniem narażenia populacji na ponadnormatywne oddziaływanie hałasu pochodzącego z ruchu lotniczego Uchwałą nr IV/53/12/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 sierpnia 2014 r. powołano obszar ograniczonego użytkowania dla Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach. Przedmiotowy obszar jest administracyjno-prawną formą ochrony środowiska, dopuszczoną obowiązującymi przepisami pozwalającymi na realizację konkretnych obiektów użyteczności publicznej, dla których ze względu na ich specyfikację nie jest możliwe ograniczenie oddziaływania ponadnormatywnego do działki należącej do inwestora.

6.2.4 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem

Tabela 6 Analiza SWOT w obszarze zagrożenia hałasem

Mocne strony	Słabe strony
- brak zakładów przemysłowych przekraczających dopuszczalne normy emisji hałasu. - budowa ekranów akustycznych na drogach - dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych.	- niekorzystne oddziaływanie hałasu lotniczego, - brak stałej kontroli natężenia hałasu komunikacyjnego. - słaby stan nawierzchni niektórych dróg w gminie, - brak spójnej sieci dróg rowerowych.
Szanse	Zagrożenia
- objęcie terenu gminy monitoringiem hałasu, - dbałość o dobry stan dróg, - rozwój infrastruktury rowerowej, - wymiana aut na produkujące mniejszy hałas, w tym rozwój elektromobilności, - zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego poprzez np.: nasadzenia roślinności wzdłuż dróg, - inwestycje w technologie emitujące mniejszy hałas, - lokalizowanie obiektów przemysłowych w oddaleniu od zwartej zabudowy mieszkaniowej.	- wysokie koszty realizacji inwestycji z zakresu modernizacji/ przebudowy nawierzchni dróg oraz budowy infrastruktury rowerowej, - korzystanie z samochodu jako najbardziej komfortowego i praktycznego środka transportu,

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem

Adaptacja do zmian klimatu	- Zwrócenie szczególnej uwagi w procesie przebudowy i modernizacji dróg na zapewnienie właściwego odwodnienia drogi (istotne ze względu na coraz częstsze występowanie burz oraz deszczy nawalnych). - Korzystanie z nisko/zeroemisyjnych środków transportu: samochody elektryczne, rower, komunikacja zbiorowa.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	- Wzrost natężenia ruchu pojazdów
Działania edukacyjne	- Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu promocji transportu zbiorowego i rowerowego, pojazdów niskoemisyjnych (hybrydowych, elektrycznych) oraz szkodliwości hałasu.
Monitoring środowiska	- Działalność inspekcyjna/kontrolna WIOŚ. - Prowadzenie pomiarów natężenia hałasu drogowego przez GIOŚ. - Sporządzanie map akustycznych przez zarządców dróg.

Źródło: Opracowanie własne

6.3. Pola elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne stanowi nieodłączny element środowiska, a jego źródła wytwarzania mogą być naturalne bądź sztuczne. Promieniowanie elektromagnetyczne powstające na skutek działalności człowieka, poprzez nieustający rozwój technologiczny, występuje wszędzie tam, gdzie następuje przepływ prądu elektrycznego.

Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami pól elektromagnetycznych, które mają istotny wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje radiowe i telewizyjne.

6.3.1. Infrastruktura elektroenergetyczna

W granicach gminy przebiegają średniego i niskiego napięcia. Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE S.A.) nie posiadają na terenie Gminy Ożarówice stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć oraz przez teren ten nie przebiegają linie najwyższych napięć. Natomiast sieć średniego i niskiego napięcia mają charakter napowietrzno-kablowy.

Długość sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia ilustruje poniższa tabela:

Tabela 8 Zestawienie sieci elektroenergetycznej

GPZ Pomłynie - Linia Celiny (20kV)	AFL 3x35
AFL 3x50	AFL 3x70
XRUHAKXS 3x(1x240/25)	XRUHAKXS 3x(1x120)
GPZ Pomłynie - Linia Przeczyce (20kV)	GPZ Siewierz - Siewierz Miasto (15kV)
AFL 3x70	AAsXSn 3x50
AFL 3x35	AFL 3x35
PAS 3x50	3x XRUHAKXS 1x70/25
XRUHAKXS 3x(1x120)	XRUHAKXS 3x(1x120)
3x XRUHAKXS 1x240/25	NAHKBA 3x240
AFL-6 3x35	HAKFta 3x120
XRUHAKXS 3x(1x120/25)	YHAKX 3x(1x120)
AAsXSn 3x50	XRUHAKXS 3x(1x120/25)
YHdAKXS 3x(1x120)	AFL-6 3x50
GPZ Pomłynie - Linia Psary(20kV)	GPZ_Siewierz_PZO_Mierzecice(15kV)
XRUHAKXS 3x(1x120)	AFL 3x35
AFL-6 3x70	AFL 3x70
XRUHAKXS 3x(1x240/25)	XRUHAKXS 3x(1x120)
GPZ Pomłynie - Linia PZO Mierzęcice (20kV)	3x XRUHAKXS 1x120/25
AFL 3x70	XRUHAKXS 3x(1x120/50)
XRUHAKXS 3x(1x120)	AFL-6 3x70
GPZ Sarnów - Kuźnica Warężyńska (20kV)	GPZ_Siewierz-Łazy (15kV)
	AFL 3x70

wyszczególnienie		napięcie [kV]	długość [km]	łącznie [km]
linie SN		15	55,8	112,4
		20	56,6	
linie nN	Odcinki kablowe nN	0,4	237	475
	Odcinki napowietrzne nN		238	

Źródło: „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Ożarowice na lata 2022 -2037”

6.3.2. Instalacje elektromagnetyczne

W ostatnich latach rozwinęły się również nowe technologie, które emitują pola elektromagnetyczne do środowiska. Są to m.in. urządzenia Wi-Fi, umożliwiające dostęp do sieci internetowej. Warto wspomnieć o planach budowy sieci 5G w Polsce. Główną korzyścią korzystania z sieci 5 generacji jest znaczne zwiększenie szybkości przesyłania danych. Możliwości stwarzane przez sieć 5G związane są jednak z zagrożeniami wynikającymi z większym wystawieniem społeczeństwa na działanie pola elektromagnetycznego.

Tabela 9 Wykaz instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne na terenie Gminy Ożarowice.

Lp.	Rodzaj instalacji	Operator	Adres
1	Stacja bazowa telefonii komórkowej	Play	Ożarowice ul. Tarnogórska/Topolowa
2	Stacja bazowa telefonii komórkowej	Plus	Pyrzowice ul. Wolności 90 MPL Katowice
3	Stacja bazowa telefonii komórkowej	Orange, T-Mobile, Play	Pyrzowice ul. Wolności 90 MPL Katowice
4	Stacja bazowa telefonii komórkowej	Orange	Zendek ul. Główna

Źródło: opracowanie własne

6.3.3. Monitoring pól elektromagnetycznych

Pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych prowadzone są w cyklu trzyletnim, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Według informacji uzyskanych z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach w latach 2021-2024 nie prowadzono pomiarów poziomów PEM na terenie Gminy Ożarowice. W roku 2024, podobnie jak w latach poprzednich, w trakcie badań na obszarze Śląska w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczeń poziomów PEM.

6.3.4 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne

Tabela 10 Analiza SWOT dla obszaru pola elektromagnetycznego

Mocne strony	Słabe strony
- przypuszczalny brak przekroczeń norm PEM, - nieliczne źródła PEM, - źródła PEM położone poza terenami zwartej zabudowy mieszkaniowej.	- brak punktów pomiarowych pól elektromagnetycznych na badanym obszarze, - obecność linii energetycznych niskiego, średniego, - obecność stacji bazowej telefonii komórkowej
Szanse	Zagrożenia
- prowadzenie polityki przestrzennej uwzględniającej ochronę przed PEM, - modernizacja sieci energetycznych przez operatora, - regulacje prawne dotyczące dopuszczalnych poziomów PEM	- rozbudowa infrastruktury technicznej emitującej promieniowanie elektromagnetyczne wzdłuż szlaków komunikacyjnych, - rozpowszechnienie i rozwój telefonii komórkowej oraz innych technologii emitujących PEM.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne

Adaptacja do zmian klimatu	- Wymiana napowietrznych linii elektroenergetycznych na kablowe w celu eliminacji ich uszkodzenia wskutek występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych (burz, gwałtownych wiatrów, nawałnych deszczów).
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	- Związane z możliwością wystąpienia awarii infrastruktury elektroenergetycznej.
Działania edukacyjne	- Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu oddziaływania PEM oraz obowiązujących norm i przepisów.
Monitoring środowiska	- Kontynuacja pomiarów natężenia pola elektromagnetycznego przez GIOŚ w ramach PMŚ. - Działalność kontrolna WIOŚ.

Źródło: Opracowanie własne

6.4. Gospodarka wodami

Podstawową jednostką gospodarki wodnej (łącznie z ochroną środowiska) jest jednolita część wód (JCW). Prawo wodne dzieli jednolite części wód na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

6.4.1. Wody powierzchniowe

Podmiotem odpowiedzialnym za gospodarkę wodną na terenie Gminy Ożarówice jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach. Nadzór wodny sprawuje nad tym rejonem NW Katowice, a zarząd pełni Zarząd Zlewni Wód Polskich w Katowicach.

Obszar Gminy Ożarówice należy do obszaru dorzecza Wisły.

Przez obszar Gminy Ożarówice przepływają takie ciek wodne jak:

Potok Ożarówicki

Potok Ożarówicki jest dopływem rzeki Brynicy. Na pograniczu Ożarowic z Celinami, Tąpkowicami i Sączowem znajduje się dolina tego potoku. Potok ten pełni istotną rolę w odwadnianiu tego obszaru.

Rzeka Brynica

Rzeka Brynica przepływa przez zachodnią część gminy Ożarowice, stanowiąc jej naturalną granicę z Miasteczkiem Śląskim. Brynica jest głównym ciekim wodnym regionu, a jej zlewnia obejmuje również obszar gminy.

Ciek Czczówka

Uchodzi do Brynicy w 40,5 km jej biegu. Zlewnia ciekuj zajmuje powierzchnię 14,9 km, długość koryta wynosi około 5,5 km. Ciek przepływa głównie przez obszary użytkowane rolniczo, odwadniane przez sieć rowów melioracyjnych.

Ciek Trzonia

Uchodzi do Brynicy w 41,4 km jej biegu. Ciek ma długość około 13 km a jego zlewnia zajmuje powierzchnię 28,4km². Koryto ciekuj jest umocnione faszyną, a lokalnie płytami betonowymi. Dno doliny drenowane jest szeregiem rowów melioracyjnych.

Gmina Ożarowice nie posiada na swoim terenie większych zbiorników wodnych. Gmina graniczy ze zbiornikiem Kozłowa Góra zlokalizowanym w Świerklańcu.

Na terenie gminy Ożarowice wyróżnią się dwie zlewnie jednolitych części wód rzecznych (JCWP):

- Zbiornik Kozłowa Góra RW200023212639,
- Brynica od źródeł do zbiornika Kozłowa Góra RW200003212639

6.4.2. Wody podziemne

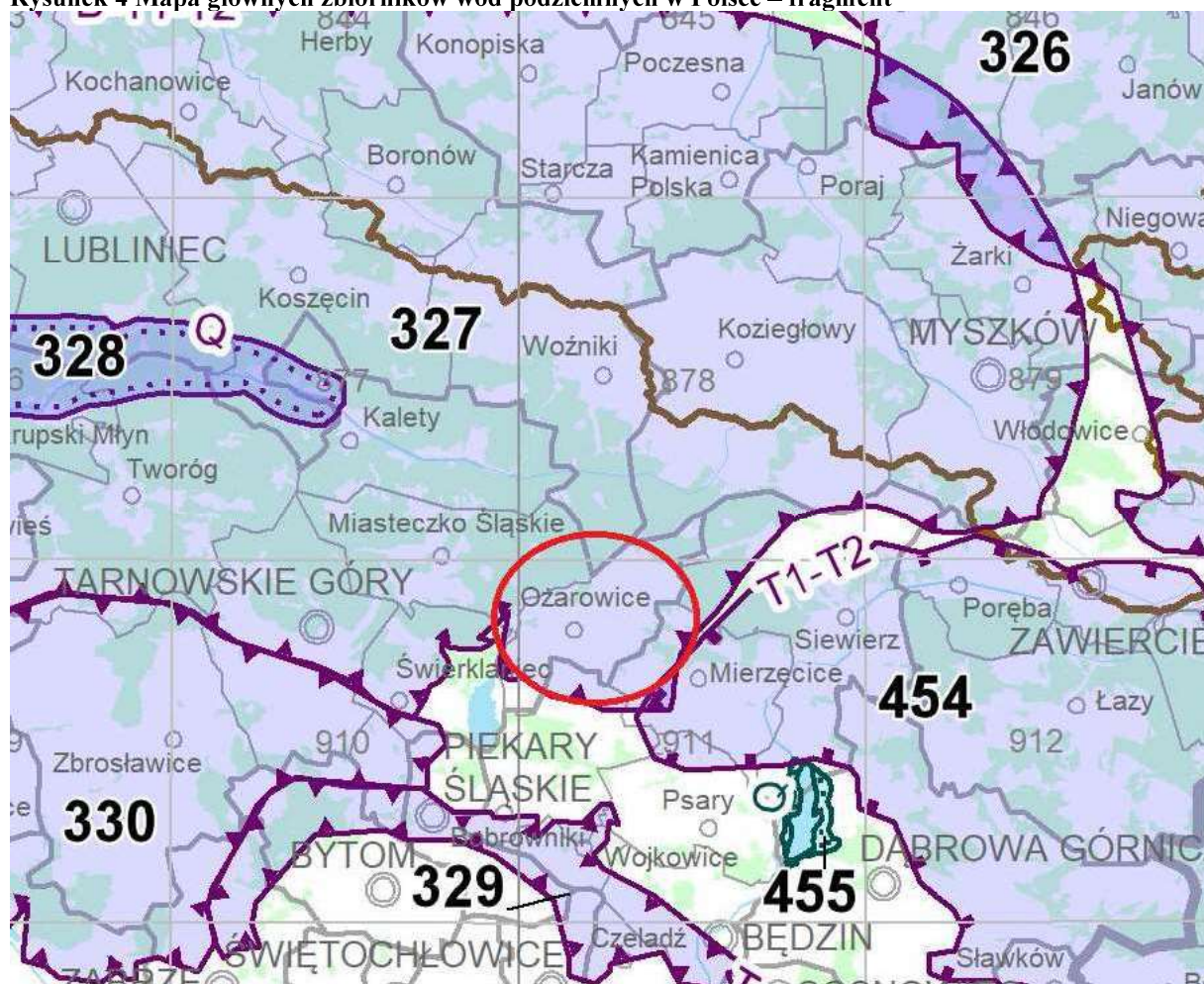
Jednym z ważniejszych zadań polityki państwa jest ochrona wód podziemnych przed ich degradacją, dlatego już na poziomie samorządu gminnego zapobieganie zanieczyszczeniom tych wód stanowi ważny priorytet.

Poziom wodonośny zbiornika jest zasilany bezpośrednio opadami na wychodniach, oraz pośrednio poprzez przesączanie z innych warstw. Zbiornik w wysokim stopniu jest zagrożony przesiąkaniem zanieczyszczeń z powierzchni.

Gmina znajduje się w zasięgu trzech zbiorników wód podziemnych:

- GZWP nr 327 „Zbiornik Lubliniec – Myszków”.

Rysunek 4 Mapa głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce – fragment

Źródło: www.wody.gov.pl

6.4.3. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych powodowane jest głównie przez działalność antropogeniczną na terenie zlewni, głównie rolnictwo. Do głównych zagrożeń zasobów i jakości wód na terenie Gminy Ożarówice należy zaliczyć:

- emisję ścieków komunalnych;
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych;
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych.

Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich. W takiej sytuacji, mieszkańcy obszarów nieskanalizowanych korzystają ze zbiorników bezodpływowych (szamba), opróżnianych przez wyspecjalizowane firmy.

Korzystanie z nieszczelnego szamba grozi skażeniem bakteriologicznym gleby oraz wody wokół posesji, a zanieczyszczenia chemiczne są wchłaniane przez rośliny, w tym warzywa i zboża. Szkodliwe związki chemiczne rozprzestrzeniają się także na większe odległości, skażając wody podziemne.

Ponadto zagrożeniem może być również eksploatacja przydomowych oczyszczalni ścieków, z których niedostatecznie oczyszczone ścieki bytowe mogą bez kontroli być wprowadzane do gruntu, zanieczyszczając wody podziemne.

Powodem zanieczyszczeń wód są także wybiegi dla zwierząt i drobiu oraz miejsca spływu wód z terenu zagrod, jak również miejsca składowania kiszonki. Wszystko to może

powodować, że jakość wód powierzchniowych i podziemnych nie będzie odpowiadać wymaganym standardom.

Na czystość wód powierzchniowych wpływa również sposób użytkowania melioracji wodnych. Celem melioracji jest regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz ochrona użytków rolnych przed powodzią. W sytuacji, kiedy surowe ścieki (bytowo-gospodarcze, rolnicze) są odprowadzane bezpośrednio do rowów melioracyjnych, mogą przedostawać się one do wód powierzchniowych oraz gruntowych i znacznie pogarszać ich jakość.

6.4.4 Zagrożenia suszą

W ostatnich latach obserwuje się wzrost zagrożenia suszą. W miesiącach letnich i jesienią jest ona powodowana niedoborem opadów atmosferycznych i wysoką temperaturą, wiosną – niedostateczną pokrywą śnieżną. Wyróżnia się cztery rodzaje suszy: atmosferyczną (niedobór opadów), rolniczą (inaczej glebową; spadek wilgotności gleby prowadzący do spadku biomasy i plonowania roślin), hydrologiczną (obniżenie poziomu wody w rzekach i jeziorach) i hydrogeologiczną (obniżenie zasobów wód podziemnych i wysychanie studni) (gov.pl/web/susza/susza). W 2021 r. przyjęto Plan przeciwdziałania skutkom suszy, mimo negatywnej opinii części środowiska naukowego (naukadlaprzyrody.pl/2020/05/18/stanowisko-pti-i-ndp-wobec-planowanej-specustawy-o-przeciwdzialaniu-skutkom-suszy/). W 2023 r. przyjęto natomiast Program przeciwdziałania niedoborowi wody (gov.pl/web/premier/uchwala-przyjecie-programu-przeciwdzialania-niedoborowi-wody-na-lata-2022-2027-z-perspektywa-do-roku-2030), który został przygotowany według przyjętych wcześniej założeń.

Gmina Ożarówice położona jest na terenie, na którym może okresowo pojawiać się zjawisko suszy.

6.4.5 Zagrożenie powodziowe i osuwiska

Według Prawa wodnego przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,

- opady rozlewne, tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni. Już niewielkie spadki terenów, niewielka powierzchnia zlewni cieków, może spowodować gwałtowne wezbrania w przypadku nawalnych opadów lub roztopów pokrywy śnieżnej. Częstym zjawiskiem są wezbrania opadowo – rozlewne. Ich przyczyną są najczęściej długotrwałe opady deszczu. Wezbrania te występują na ogół od maja do września, szczególnie w miesiącach letnich.

Na terenie Gminy Ożarówice nie opracowano map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Teren Gminy Ożarówice nie jest także zagrożony osuwiskami (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy osuwis).

6.4.6 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami

Tabela 12 Analiza SWOT dla obszaru gospodarowanie wodami

Mocne strony	Słabe strony
- dobry stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych, - położenie gminy na terenie GZWP, - obecność warstw izolujących użytkowe poziomy wodonośne chroniące je przed zanieczyszczeniem, - brak przenawożenia wód powierzchniowych,	- brak dostępu do kanalizacji części mieszkańców, - wody powierzchniowe terenu gminy o złym stanie ogólnym, - wody powierzchniowe zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, - teren gminy zagrożony suszą rolniczą.
Szanse	Zagrożenia
- prowadzenie monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych na terenie gminy, - renaturyzacja i odtwarzanie koryt rzek i bagien oraz zadrzewień i zabagnień śródpolnych, - wzrost retencji z uwzględnieniem konieczności ochrony ciągłości cieków i ich drożności ekologicznej, - wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców odnośnie dbałości o wody powierzchniowe i podziemne, - ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód, - zakazu osadnictwa na terenach narażonych na powódź.	- nieosiągnięcie celów środowiskowych dla wód powierzchniowych, - dalsze pogorszenie stanu wód powierzchniowych, - przedłużające się okresy suszy.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 13 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami

Adaptacja do zmian klimatu	- Ograniczanie utraty naturalnej retencji i zachęcanie do jej odtwarzania na terenach zurbanizowanych. - Odtwarzanie naturalnych możliwości retencyjnych zlewni. - Budowa/rozbudowa systemów nawadniająco-odwadniających. - Budowa/rozbudowa systemów kanalizacji deszczowej. - Lokalizacja zabudowy z dala od obszarów zagrożenia powodziowego.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	- Pogodowe zjawiska ekstremalne (powodzie, podtopienia, susze). - Awarie infrastruktury kanalizacyjnej. - Nielegalne zrzuty ścieków.
Działania edukacyjne	- Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody i zapobiegania jej zanieczyszczeniu. - Edukacja i szkolenia rolników z zakresu realizacji „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”.

Monitoring środowiska	- Państwowy Monitoring Środowiska (wód powierzchniowych i podziemnych). - Działalność kontrolna WIOŚ.
-----------------------	--

Źródło: Opracowanie własne

6.5. Gospodarka wodno – ściekowa

Obecność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na danym obszarze istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody spełniającej wszelkie normy sanitarne oraz odbioru i oczyszczania ścieków. Wyposażenie obszaru w podstawową infrastrukturę techniczną zwiększa również atrakcyjność osiedleńczą dla potencjalnych mieszkańców oraz inwestorów.

Do każdej miejscowości Gminy Ożarowice oraz do wszystkich zakładów na jej terenie doprowadzony jest wodociąg.

Sieć wodociągowa poszczególnych miejscowości zasilana jest z własnych ujęć wody.

Korzystne warunki hydrogeologiczne powodują, że gospodarka wodna w Gminie Ożarowice funkcjonuje wyłącznie w oparciu o pobór wód z ujęć podziemnych, przy czym podstawowym źródłem zaopatrzenia jest triasowe piętro wodonośne.

Zaopatrzenie w wodę ludności Gminy Ożarowice jest prowadzone przez następujące instytucje:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach – zaopatruje w wodę sołectwa Tapkowice, Niezdara i Ossy. Woda pochodzi ze Stacji Uzdatniania Wody Bibiela.
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach - zaopatruje w wodę mieszkańców sołectw Ożarowice, Pyrzowice, Celiny i Zendek doraźnie Niezdara, Ossy i Tapkowice. Woda pochodzi z ujęć zlokalizowanych w Pyrzowicach oraz Tapkowicach, a także jest zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. – 77% procent wody pochodzi z ujęć własnych, pozostałe 33% jest kupowane.

Gmina Ożarowice jest w całości zwodociągowana. Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej, bez przyłączy, wynosi ponad 97,5 km. Z wodociągu korzysta blisko 100% ludności gminy.

Istniejące źródła zaopatrzenia i przepustowość głównych rurociągów umożliwiają dalszy rozwój osadnictwa na terenie gminy. Sieć wodociągowa na potrzeby bytowo-gospodarcze i przeciwpożarowe powinna być sukcesywnie rozbudowywana na bazie istniejącego układu w miarę narastania potrzeb wynikających ze zwiększenia intensywności zabudowy i objęcia zabudową nowych terenów, jak również dla objęcia mieszkańców dotychczas nie podłączonych. Uzbrojenie w sieć wodociągową nowych terenów powinno być prowadzone wyprzedzająco w stosunku do zabudowy kubaturowej.

Gospodarka ściekowa w Gminie Ożarowice opiera się na sieci kanalizacji sanitarnej o długości blisko 88,5 km, do której ścieki odprowadzają mieszkańców gminy.

Aktualnie gmina dysponuje jedną oczyszczalnią ścieków w Ożarowicach o przepustowości średniej 2 500 m³/d i odprowadzającą oczyszczone ścieki komunalne do rzeki Brynicy.

Gmina Ożarowice wchodzi także w skład Aglomeracji Ożarowice w której znajduje się 159,68 km zbiorczej sieci kanalizacyjnej w tym 165,74 km sieci grawitacyjnej. Planuje się także do budowy nowe odcinki sieci kanalizacyjnej.

Równoważna liczba mieszkańców aglomeracji Ożarowice wynosi **13 473 RLM** i uwzględnia ścieki pochodzące:

- od stałych mieszkańców aglomeracji,
- od osób czasowo przebywających w aglomeracji,
- mieszkańców korzystających z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków komunalnych (przydomowe oczyszczalnie ścieków, zbiorniki bezodpływowe).

Ścieki z obszaru aglomeracji Ożarówce oczyszczane są na oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w miejscowości Ożarówce przy ulicy Tarnogórskiej 67.

6.5.1. Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa

Tabela 14 Analiza SWOT dla obszaru gospodarka wodno-ściekowa

Mocne strony	Słabe strony
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, - prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalnie, - wysoki stopień zwodociągowania gminy, - realizacja inwestycji z zakresu rozwoju i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.	- występowanie nieskanalizowanych obszarów, - korzystanie przez mieszkańców ze zbiorników bezodpływowych, - obecność zbiorników bezodpływowych w niedostatecznym stanie technicznym,
Szanse	Zagrożenia
- rozbudowa systemu wodno-kanalizacyjnego, - pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowanie infrastruktury wodno-ściekowej, - wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa z zakresu właściwego postępowania ze ściekami i oszczędzania wody.	- niewłaściwe zagospodarowanie powstałych nieczystości ciekłych przez mieszkańców niemających dostępu sieci kanalizacyjnej, - awarie przestarzałych bezodpływowych zbiorników, - wysokie koszty inwestycji z zakresu rozwoju i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, - zmiany klimatyczne wpływające na wzrost częstotliwości występowania suszy.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 15 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa

Adaptacja do zmian klimatu	- Budowa/rozbudowa zbiorczych systemów wodno-kanalizacyjnych. - Prowadzenie działań zmierzających do wzrostu naturalnej zdolności retencyjnej obszarów zurbanizowanych. - Stosowanie mechanizmów ekonomicznych w celu regulowania popytu na wodę – np. odpowiednio dobranych opłat za wodę. - Wprowadzanie nowych technologii ograniczających pobór i zużycie wody oraz zwiększających efektywność oczyszczania ścieków. - Uszczelnianie, remonty i modernizacje infrastruktury wod.-kan.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	- Związane z możliwością wystąpienia awarii infrastruktury kanalizacyjnej i przedostaniem się do środowiska ścieków nieoczyszczonych.
Działania edukacyjne	- Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu właściwego postępowania ze ściekami oraz oszczędzania wody.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówce na lata 2025 -2028
z perspektywą do roku 2032

Monitoring środowiska	- W ramach działalności kontrolnej WIOŚ. - W ramach monitoringu jakości dostarczanej wody do spożycia. - W ramach prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych.
-----------------------	---

Źródło: Opracowanie własne

6.6. Zasoby geologiczne

Gmina Ożarówice zlokalizowana jest poza terenami i obszarami górniczymi oraz poza zasięgami udokumentowanych złóż surowców mineralnych.

6.6.1 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby geologiczne

Tabela 16 Analiza SWOT dla obszaru zasoby geologiczne

Mocne strony	Słabe strony
- brak rozległych obszarów zmienionych wskutek eksploatacji złóż, - brak przemysłowego wydobywania złóż w dużej skali.	- brak złóż.
Szanse	Zagrożenia
- rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych, prace badawcze PIG wpływające na odpowiednie rozpoznanie terenów, - możliwość rozwoju gminy wraz z wydobywaniem złóż.	- niekoncesjonowane wydobywanie kopalin, - eksploatacja złóż w sposób negatywnie oddziałujący na środowisko, - składowanie odpadów w wyrobiskach.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 17 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby geologiczne

Adaptacja do zmian klimatu	- Na terenie Gminy Ożarówice nie eksploatuje się surowców kopalnych.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	- Związane z nielegalną eksploatacją kopalin mogącą prowadzić do zmiany stosunków wodnych oraz powstawania osuwisk i erozji.
Działania edukacyjne	- Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu zasobów geologicznych (rodzajów kopalin, ich ochrony, rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych). - Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu szkodliwości środowiskowych nielegalnej eksploatacji kopalin.
Monitoring środowiska	- Poprzez prowadzenie kontroli przedsiębiorców prowadzących eksploatację złóż kopalin.

Źródło: Opracowanie własne

6.7. Gleby

6.7.1. Rodzaje gleb na terenie Gminy Ożarówice

Zróznicowanie typologiczne i gatunkowe gleb jest uwarunkowane wieloma czynnikami, do których zaliczyć należy: rodzaj skały macierzystej, klimat (mikroklimat), rzeźbę terenu (mikrorzeźbę), hydrosferę, organizmy roślinne i zwierzęce, działalność człowieka oraz długość okresu, w którym ten proces przebiegał (wiek gleby). O jej przynależności typologicznej może decydować cały zespół wymienionych składników glebotwórczych lub tylko jeden. Rodzaj gleby uzależniony jest od genezy skały macierzystej, na której powstała (np. utwory fluwioglacjalne, eoliczne itd.), a o gatunku gleby – grupa granulometryczna (uziarnienie jakie wykazuje charakteryzowana gleba np.: piasek luźny, piasek gliniasty itd.). Dominującym typem gleb na terenie Gminy Ożarówice są gleby bielcowe i pseudobielcowe, które zajmują około 45 % użytków rolnych. Gleby te powstały głównie z piasków i są bardzo ubogie w składniki pokarmowe. Czarne ziemie zajmują około 24 % użytków rolnych. Gleby te wytworzyły się na piaskach, w obniżeniach terenu w warunkach dużego uwilgotnienia, przy udziale roślinności łąkowej. Przydatność rolnicza czarnych ziem uwarunkowana jest głównie warunkami wodnymi. Rędziny stanowią około 21 % użytków rolnych obszaru gminy i występują głównie w jej południowej części w partiach stokowych lub grzbietowych wzniesień Garbu Tarnogórskiego. Wykształciły się one na wapieniach trasowych jako średnio głębokie, słabo szkieletowe rędziny brunatne. Gleby brunatne na obszarze Gminy Ożarówice mają niewielki udział – gleby brunatne właściwe zajmują około 3 % powierzchni a gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne około 2,5 %. Gleby te wykazują zróżnicowaną przydatność rolniczą. Występowanie gleb organicznych (około 1 % użytków rolnych) jest ograniczone głównie do dolin cieków: Trzoni i potoku Ożarówickiego.

Na obszarach dolin rzek i potoków oraz w miejscach podmokłych i zagłębionych znajdują się gleby torfowo – mułowe. W miejscach gdzie utwory trasowe zalegają płytko, spotykane są także rędziny brunatne, wytworzone ze skał wapiennych, zawierające w poziomie próchnicznym pewną ilość odłamków skały macierzystej, na które nakłada się proces brunatnienia, uwarunkowany chemicznym wietrzeniem skał wapiennych zawierających części krzemianowe.

Gleby brunatne wytworzone z piasków słabo gliniastych całkowitych i niecałkowitych, na przepuszczalnym podłożu lub na wapieniach, oraz wytworzone z piasków gliniastych zalegających na piasku luźnym lub słabym gliniastym należą do klasy V w bonitacyjnej klasyfikacji gleb (gleby orne słabe). W zależności od stosunków wodnych zalicza się je do kompleksu gleb żytnich słabych lub zbożowo – pastewnych słabych (Opracowanie ekofizjograficzne do projektu zmiany Planu Zagospodarowania przestrzennego Gminy Ożarówice).

6.7.2. Jakość gleb na terenie Gminy Ożarówice

Państwowy monitoring środowiska

Program "Monitoring chemizmu gleb ornych Polski" stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia takich badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. Ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura Monitoringu przypadła

na lata 2020-2022 i była realizowana przez Eurofins OBiKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu "Monitoring chemizmu gleb ornych Polski" pozwala na określenie stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo, wpisując się w potrzeby działań określonych w Strategii Ochrony Gleb (COM (2021)). Do zagrożeń tych należą m.in. ubytek materii organicznej, zanieczyszczenie gleb i zasolenie.

Wyniki badań prowadzonych w latach 1995-2020 pozwalają na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia w 25-letniej perspektywie czasowej, w zależności od czynników antropogenicznych, takich jak regionalne zróżnicowanie produkcji rolniczej, jej intensyfikacja, oddziaływanie przemysłu, transportu i urbanizacji, oraz warunków środowiskowych, decydujących o przebiegu procesów glebowych.

Na terenie Gminy Ożarówice nie ma zlokalizowanego punktu pomiarowo-kontrolnego. Jak wynika z monitoringu warunków glebowych na terenie Gminy Ożarówice panuje dobry agroklimat oraz dobre warunki wodne (Geoportal Otwartych Danych Przestrzennych).

6.7.3 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gleby

Tabela 18 Analiza SWOT dla obszaru gleby

Mocne strony	Słabe strony
- mała degradacja gleb spowodowana działalnością przemysłową, - dobra rzeźba terenu ograniczająca erozję, - dobre warunki wodne i agroklimat,	- brak stałego monitoringu jakości gleb, - metale ciężkie występujące w glebach
Szanse	Zagrożenia
- wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, - likwidacja szamb i rozwój sieci kanalizacyjnej, - restrykcyjne normy środowiskowe dla zakładów i przedsiębiorców, oraz rolników wpływające na zapobieganie skażeniu gleb, - wzrost popytu na ekologiczne produkty rolne, - programy rolno – środowiskowe oraz zalesieniowe.	- zagrożenie jakości gleb z uwagi na działalność rolniczą (degradacja chemiczna i biologiczna), - zmiany klimatyczne powodujące m.in. przesuszanie gruntów, - zmiany klimatyczne powodujące wzrost częstotliwości występowania nawałnych deszczy, które w konsekwencji mogą doprowadzić do powstawania osuwisk, - postępująca urbanizacja terenu.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gleby

Adaptacja do zmian klimatu	-Prowadzenie działań mających zwiększyć retencję glebową, głównie poprzez wprowadzanie małych zbiorników retencyjnych, oczek wodnych i rowów nawadniających, zachowanie zadrzewień. - Stosowanie zalesień na terenach zniszczonych i obszarach niewykorzystanych rolniczo, gruntach rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa i podatnych na degradację. - Tworzenie nowych i bieżące utrzymanie istniejących terenów zieleni urządzonej na obszarach zurbanizowanych. - „Rozszczelnienie” obszarów zurbanizowanych.
----------------------------	--

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	- Powstawanie osuwisk terenu (wskutek działalności człowieka lub procesów naturalnych – np. wymywanie gruntu przez powodzie lub ulewne deszcze).
Działania edukacyjne	- Prowadzenie działań edukacyjno–doradczych dla gospodarstw rolnych w zakresie promowania rolnictwa ekologicznego i integrowanego, zapobiegania zanieczyszczeniom gleb środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi oraz ochrony gleb przed erozją i zakwaszeniem.
Monitoring środowiska	- Poprzez program PMS – Monitoring chemizmu gleb ornych Polskich. - Poprzez działalność inspekcyjną WIOŚ. - Poprzez działalność OSChR (badania gleb użytków rolnych).

Źródło: Opracowanie własne

6.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów

6.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Obowiązki związane z gospodarką odpadami określają głównie: *ustawa poś*, *ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* oraz *ustawa o odpadach*. Jak wynika z ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, do obowiązków wójtów, burmistrzów i prezydentów miast należy między innymi objęcie systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich mieszkańców i jego nadzorowanie, zapewnienie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i ich zagospodarowanie zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, a także edukacja w zakresie prawidłowego nimi gospodarowania.

Według ustawy *o odpadach* gospodarka odpadami nie może powodować zagrożenia dla wody, powietrza, gleby, roślin i zwierząt, uciążliwości przez hałas lub zapach, a także wywoływać niekorzystnych skutków dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu. Wprowadza hierarchię postępowania z odpadami (na pierwszym miejscu jest zapobieganie powstawaniu odpadów, na kolejnych odzysk i recykling, na ostatnim natomiast unieszkodliwianie), sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów i zasadę bliskości, mówiąca o przetwarzaniu odpadów w miejscu najbliższym miejscu ich wytworzenia. Zakazuje ponadto przetwarzania odpadów poza instalacjami, w przypadku odpadów komunalnych poza instalacjami komunalnymi, które służą do przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych lub pozostałości z przetwarzania tych odpadów i zapewniają: mechaniczno-biologiczne przetwarzanie tych odpadów i wydzielanie z odpadów zmieszanych frakcji nadających się w całości lub części do odzysku oraz składowanie odpadów powstających po mechaniczno-biologicznym przetwarzaniu lub sortowaniu tych odpadów.

W celu wdrażania powyższych zasad gospodarki odpadami na szczeblu krajowym i wojewódzkim opracowuje się plany gospodarki odpadami. Zawierają one m.in.: analizę aktualnego stanu gospodarki odpadami, identyfikują problemy w jej zakresie, prognozują zmiany, formułują cele i kierunki działań oraz określają środki zapobiegania powstawaniu odpadów. Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023 - 2028 uchwalono w dniu 14 marca 2024 r. (Uchwała zarządu nr 622/493/VI/2024).

Rada Gminy w Ożarowicach uchwaliła w dniu 27 października 2022 roku Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Ożarowice (uchwała nr XXXVIII.702.2022 Rady Gminy Ożarowice). Regulamin określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Ożarowice.

W regulaminie zawarte są wymagania w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych powstających na nieruchomościach, następujących frakcji odpadów:

- a) papier,
- b) metale,
- c) tworzywa sztuczne,
- d) szkło,
- e) odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- f) bioodpady.

Zbieranie na terenie nieruchomości i przekazywanie do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

następujących odpadów komunalnych:

- a) odpady niebezpieczne,
- b) przeterminowane leki i chemikalia,
- c) odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek,
- d) zużyte baterie i akumulatory,
- e) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- f) meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- g) odpady budowlane i rozbiórkowe,
- h) zużyte opony,
- i) odpady tekstyliów i odzieży,
- j) wymienione w ust. 1 pkt 1) lit. a)-f).

Gmina Ożarówice zgodnie z wymogiem ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach objęła swoim systemem właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Wykonawcą usługi odbioru i zagospodarowania odpadów pochodzących z nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Ożarówice w 2025 roku, z którym gmina zawarła umowę jest firma Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o.o..

Właściciele nieruchomości niezamieszkałych (m.in. miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, budynki użyteczności publicznej) są zobowiązani do samodzielnego wyboru podmiotu, któremu powierzają zadanie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych i zlecenia ww. usługi.

Podmiotem świadczącym usługi odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych może być wyłącznie podmiot posiadający wpis do Rejestru Działalności Regulowanej, prowadzonego przez Wójta Gminy Ożarówice.

Odpady komunalne z nieruchomości niezamieszkałych w 2025 r. są odbierane przez Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowskich Górach przy ul. Nakielskiej 1-3.

Na terenie Gminy Ożarówice nie ma dużych zakładów przemysłowych typowych dla regionów uprzemysłowionych, ale odpady przemysłowe mimo to powstają, głównie jako wynik działalności małych firm usługowych, warsztatów samochodowych, rolnictwa, transportu oraz działalności związanej z obsługą Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice-Pyrzowice. Odpady te odbierane są przez uprawnione podmioty posiadające stosowne uprawnienia.

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, nakłada pewne obowiązki na użytkowników urządzeń elektrycznych i elektronicznych wykorzystywanych w gospodarstwach domowych, sprzedawców detalicznych i hurtowych tych urządzeń oraz firmy prowadzące zbiórkę zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Użytkownicy sprzętu elektrycznego i elektronicznego wykorzystywanego

w gospodarstwach domowych są zobowiązani do oddania zużytych urządzeń uprawnionym podmiotom zbierającym tego typu sprzęt oraz mogą go oddać w punkcie sprzedaży, przy zakupie nowego sprzętu tego samego rodzaju. Zabronione jest umieszczanie zużytego sprzętu w pojemnikach służących do zbiórki odpadów komunalnych.

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) dla mieszkańców gminy Ożarówice znajduje się przy ulicy Staszica 1 w miejscowości Ożarówice, na terenie Zakładu Gospodarki Komunalnej. To właśnie ta jednostka odpowiada za prowadzenie punktu i jego bieżące funkcjonowanie.

Z PSZOK-u mogą korzystać wyłącznie mieszkańcy gminy, którzy regularnie wnoszą opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Przed przywiezieniem odpadów należy skontaktować się telefonicznie z Zakładem Gospodarki Komunalnej, aby zarejestrować wizytę. Podczas oddawania odpadów trzeba okazać dokument tożsamości oraz dowód wniesienia opłaty śmieciowej. Odpady należy umieścić samodzielnie w odpowiednich pojemnikach, zgodnie ze wskazówkami pracownika PSZOK-u.

PSZOK przyjmuje różne frakcje odpadów selektywnych, m.in. zużyte baterie, przeterminowane leki, sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble, opony (do 6 sztuk rocznie), odpady budowlane (do 200 kg na nieruchomości rocznie), a także bioodpady – ale tylko od mieszkańców, którzy nie zadeklarowali kompostowania.

Nie wszystkie odpady mogą być przyjęte. PSZOK nie przyjmuje m.in. azbestu, szkła hartowanego i zbrojonego, części samochodowych ani zmieszanych odpadów komunalnych. W przypadku odpadów budowlanych ważne jest, by były one posegregowane i niez mieszane z innymi frakcjami.

Ilość wytworzonych odpadów na terenie Gminy Ożarówice przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 20 Ilość odebranych odpadów komunalnych w roku 2024

INFORMACJA O ODEBRANYCH ODPADACH KOMUNALNYCH		
Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	56,0950
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	192,1000
15 01 07	Opakowania ze szkła	148,975
20 01 01	Papier i tektura	24,9550
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	52,3050
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	130,3210
16 01 03	Zużyte opony	17,8900
20 03 01	Niese segregowane (zmieszane) odpady komunalne	1640,9850
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	187,1500
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach	6,4000
SUMA		2 457,1760

Źródło: Urząd Gminy Ożarówice

Tabela 21 Odpady komunalne odebrane w PSZOK w roku 2024

ODPADY KOMUNALNE ZEBRANE W PSZOK		
Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	0,4100
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	0,4150
15 01 07	Opakowania ze szkła	0,5000
16 01 03	Zużyte opony	9,5150
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,0150
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	1,3530
20 01 27*	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	1,7050
20 01 28	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27	0,1020
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,0780
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,0500
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki)	0,1570
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	1,8900
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	50,6900
SUMA		85,985

Źródło: Urząd Gminy Ożarówce

Poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – 62,14 %.

Firma Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o.o., która obsługuje m.in. odbiór odpadów komunalnych z gminy Ożarówce, przekazuje część odebranych odpadów do swojej infrastruktury przetwarzania i składowania zlokalizowanej na terenie Tarnowskich Gór, przy ulicy Laryszowskiej. Główne miejsca przekazywania i zagospodarowania odpadów to sortownia odpadów komunalnych i selektywnie zbieranych. Znajduje się na terenie składowiska odpadów przy ul. Laryszowskiej w Tarnowskich Górach. W tej instalacji odpady są segregowane i sortowane, co umożliwia ich dalszy recykling lub właściwe zagospodarowanie.

6.8.2. Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest

Gmina Ożarówce posiada „Program usuwania azbestów i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ożarówce na lata 2017-2032”, który został przyjęty uchwałą nr XXVI/293/2017 Rady Gminy Ożarówce z dnia 23 lutego 2017 r.. Baza azbestowa jest prowadzona przez Ministerstwo Rozwoju. Stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Gmina na bieżąco dokonuje aktualizacji bazy azbestowej.

Celem opracowania Programu usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Ożarówice jest:

1. oczyszczenie terenu Gminy Ożarówice z azbestu poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
2. eliminacja negatywnych skutków zdrowotnych oddziaływania azbestu na człowieka,
3. likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko zgodnie z obowiązującym prawem do końca 2032 roku.

Program usuwania azbestów i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ożarówice na lata 2017-2032” (zwany także w dalszej części dokumentu Programem) został przygotowany z uwzględnieniem obowiązujących aktów prawnych i jest zgodny z kierunkami wyznaczonymi w dokumentach krajowych, wojewódzkich i powiatowych.

Zgodnie z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest zaplanowano do końca 2032 r. Jako zadania dla samorządu lokalnego wskazano następujące działania:

1. gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl,
2. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
3. organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
4. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych,
5. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
6. współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów azbestowych oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
7. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
8. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu,
9. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

6.8.3 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Tabela 22 Analiza SWOT dla obszaru gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Mocne strony	Słabe strony
- uporządkowany system gospodarki odpadami, - osiągnięcie wymaganych poziomów: ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania (2024 r.),	- niewystarczająca świadomość w zakresie prawidłowej segregacji odpadów, - istniejące wyroby azbestowe do unieszkodliwienia na terenie Gminy Ożarówice, - duże koszty systemu gospodarowania odpadami,

- lokalizacja PSZOK-u na terenie Gminy Ozarowice.	- wysokie stawki za odbiór odpadów komunalnych, - wzrost udziału odpadów zmieszanych w ogóle odebranych odpadów w roku 2022, - odpady zmieszane stanowiące ponad 50% odbieranych odpadów, - wyroby azbestowe pozostające w wykorzystaniu na terenie gminy.
Szanse	Zagrożenia
- możliwość pozyskania dofinansowania na demontaż i utylizację wyrobów azbestowych, - powstawanie nowoczesnych instalacji zajmujących się przetwarzaniem odpadów, - wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz w zakresie ich prawidłowej segregacji. - rozwój systemu gospodarowania odpadami (np. nowe technologie recyklingu i odzysku). - utworzenie Bazy Danych o Produktach i Opakowaniach oraz o Gospodarce Odpadami (BDO).	- wzrost kosztów odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych, - wysokie koszty wymiany azbestowych pokryć dachowych, - wzrost ilości wytwarzanych odpadów komunalnych wskutek rozwoju społeczno-gospodarczego. - brak zbytu surowców wtórnych, - rosnąca ilość odpadów.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Adaptacja do zmian klimatu	- Wykorzystywanie odpadów do produkcji paliwa alternatywnego (RDF). - Produkcja i energetyczne wykorzystanie biogazu ze składowisk odpadów. - Ponowne wykorzystanie materiałów pochodzących z recyklingu, ograniczając tym samym wydobycie lub wytwarzanie nowych surowców i produktów. - Lokalizowanie obiektów gospodarki odpadami (np. składowisk, PSZOK-ów, magazynów odpadów) w oddaleniu od terenów zagrożonych powodzią, podtopieniami i osuwiskami.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	- Związane z niewłaściwym postępowaniem z wytworzonymi odpadami (w szczególności dotyczy odpadów niebezpiecznych).
Działania edukacyjne	- Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych w zakresie zapobiegania powstawania odpadów, właściwego postępowania z odpadami i selektywnego zbierania odpadów komunalnych (szczególnie wśród dzieci i młodzieży).
Monitoring środowiska	- Monitoring oddziaływania składowisk na środowisko przyrodnicze. - Kontrola podmiotów i instalacji gospodarujących odpadami (WIOŚ).

	- Prowadzenie kontroli nad gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

6.9. Zasoby przyrodnicze

6.9.1. Lasy

Struktura lasów w Gminie Ożarówce, położonej w powiecie tarnogórskim, charakteryzuje się znacznym udziałem terenów leśnych, zwłaszcza w północnej części gminy. Główne kompleksy leśne znajdują się w sołectwach takich jak Zendek, Ossy i Niezdara. Lasy te pełnią ważną rolę przyrodniczą i krajobrazową, stanowiąc siedliska dla wielu gatunków roślin i zwierząt oraz pełniąc funkcje ochronne i rekreacyjne. Gmina Ożarówce leży na obszarze Nadleśnictwa Świerklaniec i Nadleśnictwa Siewierz, które zarządzają lasami w regionie, obejmując również inne gminy powiatu tarnogórskiego. Lasy w gminie są zróżnicowane pod względem składu gatunkowego i struktury wiekowej, co sprzyja bioróżnorodności i stabilności ekosystemów leśnych. Ogólna powierzchnia lasów na terenie Gminy Ożarówce wynosi 570,96 ha co stanowi ok. 12% powierzchni gminy. Lasy niepaństwowe występują głównie, jako niewielkie rozproszone enklawy, często przylegające do lasów państwowych, natomiast lasy państwowe, wchodzące w północną i wschodnią część Gminy stanowią fragment większych kompleksów leśnych lasów lublinieckich i siewierskich, o powierzchni powyżej 100 ha, co wskazuje w nich na wysoką racjonalność – z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia – gospodarki leśnej. Wśród drzewostanu lasów dominuje sosna zwyczajna.

6.9.2. Korytarze ekologiczne i formy ochrony przyrody

Korytarze ekologiczne to „obszary umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów” natomiast obszary węzłowe to jednostki ponadekosystemalne, wyróżniające się z otoczenia bogactwem ekosystemów o charakterze zbliżonym do naturalnego, seminaturalnych i antropogenicznych, ekstensywnie użytkowanych, bogatych w gatunki specyficzne dla tradycyjnych agrocenoz. Obie formy choć bezpośrednio nie stanowią formy ochrony przyrody są ważnym elementem sieci Natura 2000, gdyż umożliwiają przemieszczanie się organizmów między poszczególnymi siedliskami.

Na terenie Gminy Ożarówce wyróżniono:

- **Korytarz ekologiczny „Bory Stobrawskie”** (oznaczony jako GKPdC-12) to jeden z kluczowych elementów krajowej sieci ekologicznej ECONET Polska. Jego głównym celem jest zapewnienie ciągłości ekologicznej między cennymi przyrodniczo obszarami, umożliwiając migrację gatunków i przepływ genów, co przeciwdziała izolacji populacji zwierząt i roślin. Ten korytarz stanowi część większego Korytarza Południowo-Centralnego (KPdC), który łączy Roztocze z Lasami Janowskimi, Puszcą Sandomierską, Puszcą Świętokrzyską, Przedborskim i Załęczańskim Parkiem Krajobrazowym, Lasami Lublinieckimi, Borami Stobrawskimi, Lasami Milickimi, Doliną Baryczy oraz Borami Dolnośląskimi.

- **Korytarz ekologiczny łączący Opole z Katowicami** stanowi istotny element krajowej sieci ekologicznej ECONET Polska. Jego głównym celem jest zapewnienie ciągłości ekologicznej między cennymi przyrodniczo obszarami, umożliwiając migrację gatunków i przepływ genów, co przeciwdziała izolacji populacji zwierząt i roślin. Korytarz ten przebiega przez tereny o zróżnicowanym krajobrazie, obejmując m.in. doliny rzeczne, kompleksy leśne oraz obszary rolnicze. Jego trasa została zaprojektowana tak, aby łączyć ze sobą obszary o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym obszary sieci Natura 2000. Dzięki temu korytarz pełni funkcję migracyjną

dla wielu gatunków zwierząt, w tym dużych ssaków, oraz umożliwia rozprzestrzenianie się roślin. Jednym z głównych zagrożeń dla funkcjonowania korytarza ekologicznego Opole–Katowice jest intensywna urbanizacja oraz rozwój infrastruktury transportowej, w tym autostrady A4. Budowa i modernizacja dróg oraz linii kolejowych mogą prowadzić do fragmentacji siedlisk i utrudniać migrację gatunków. W związku z tym konieczne jest uwzględnianie korytarzy ekologicznych w planowaniu przestrzennym oraz stosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych, takich jak przejścia dla zwierząt, aby minimalizować negatywny wpływ inwestycji na środowisko.

- Korytarz ekologiczny **Bory Stobrowskie – Lasy Przedborskie** (oznaczony jako GKPdC-10A) jest jednym z kluczowych elementów krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska. Stanowi on fragment Korytarza Południowo-Centralnego (KPdC), który łączy istotne obszary przyrodnicze w południowej i centralnej Polsce, zapewniając ciągłość siedlisk i umożliwiając migrację wielu gatunków zwierząt. Korytarz GKPdC-10A rozciąga się od Borów Stobrowskich na zachodzie, przez Lasy Lublinieckie, Załęczański Park Krajobrazowy, aż po Lasy Przedborskie na wschodzie. Przebiega przez województwa opolskie, śląskie i łódzkie, łącząc różnorodne siedliska leśne i doliny rzeczne. Jest to obszar o wysokiej wartości przyrodniczej, pełniący funkcję migracyjną dla wielu gatunków zwierząt, w tym dużych ssaków leśnych oraz drapieżników, takich jak wilki i rysie. Ponadto, korytarz ten umożliwia przemieszczanie się roślin i grzybów, co przyczynia się do zachowania bioróżnorodności i stabilności ekosystemów. Funkcjonowanie korytarza GKPdC-10A jest zagrożone przez rozwój infrastruktury transportowej, urbanizację oraz fragmentację siedlisk. Budowa dróg, linii kolejowych i innych inwestycji może prowadzić do przerwania ciągłości korytarza, co utrudnia migrację gatunków i może prowadzić do izolacji populacji. W związku z tym, w planowaniu przestrzennym oraz realizacji inwestycji infrastrukturalnych konieczne jest uwzględnianie przebiegu korytarzy ekologicznych i stosowanie odpowiednich rozwiązań, takich jak przejścia dla zwierząt, aby minimalizować negatywny wpływ na środowisko.

Aktualnie na terenie Gminy Ożarówice nie istnieją żadne inne formy ochrony przyrody prócz ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów.

6.9.3. Łowiectwo

Na terenie Gminy Ożarówice działają co najmniej trzy koła łowieckie, które gospodarują w obwodach łowieckich obejmujących częściowo lub w całości obszar tej gminy:

1. **Koło Łowieckie „Jeleń” z Będzina**

Koło to gospodaruje w obwodzie łowieckim nr 98, który obejmuje częściowo teren Gminy Ożarówice. Działa aktywnie na tym obszarze, realizując m.in. roczne plany łowieckie oraz uczestnicząc w działaniach związanych z redukcją populacji dzików w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń (ASF).

2. **Koło Łowieckie „Świerklaniec”**

Koło to również prowadzi gospodarkę łowiecką na terenie Gminy Ożarówice, co potwierdzają dostępne roczne plany łowieckie publikowane przez Urząd Gminy.

3. **Koło Łowieckie „Sokół” z Mierzęcic**

Koło to obejmuje swoim zasięgiem kilka gmin, w tym Gminę Ożarówice. Działa na obszarach leśnych i polnych, realizując coroczne plany łowieckie oraz uczestnicząc w działaniach związanych z gospodarką łowiecką.

Wszystkie wymienione koła łowieckie są zrzeszone w Polskim Związku Łowieckim i działają zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa łowieckiego. Ich działalność obejmuje nie tylko polowania, ale także działania związane z ochroną środowiska, edukacją ekologiczną oraz współpracą z lokalnymi społecznościami.

Na terenie Gminy Ożarówice występuje typowa dla regionu południowej Polski zwierzyna łowna, obejmująca zarówno gatunki drobne, jak i grubą zwierzynę. Obszar ten, obejmujący mozaikę lasów (np. w rejonie Zendka, Oss i Niezdary), pól uprawnych i łąk, sprzyja różnorodności fauny łowieckiej.

Zwierzyna gruba:

- Sarna (*Capreolus capreolus*) – pospolicie występująca w całej gminie, zarówno na terenach otwartych, jak i w lasach.
- Dzik (*Sus scrofa*) – liczny, szczególnie w kompleksach leśnych. Objęty działaniami redukcyjnymi ze względu na zagrożenie ASF.
- Jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*) – spotykany w większych kompleksach leśnych lub migrujący sezonowo.
- Daniel (Dama dama) – może występować lokalnie, często w rejonach z hodowlami lub pochodzący z introdukcji.

Zwierzyna drobna:

- Zając szarak (*Lepus europaeus*) – obecny na terenach rolniczych.
- Bażant (*Phasianus colchicus*) – popularny ptak łowny, także dzięki introdukcjom i wsiedleniom.
- Kuropatwa (*Perdix perdix*) – występuje w niższych zagęszczeniach niż dawniej, głównie w otwartych terenach uprawnych.
- Lis (*Vulpes vulpes*) – liczny, szczególnie w pobliżu ludzkich osiedli i pól.
- Borsuk (*Meles meles*) – obecny w lasach, choć łowiecko rzadziej pozyskiwany.
- Jenot (*Nyctereutes procyonoides*) i kuna leśna (*Martes martes*) – występują lokalnie.

Inne gatunki objęte gospodarką łowiecką lub inwentaryzacją:

- Piżmak, norka amerykańska, szop pracz – mogą występować w rejonach wodnych, choć ich liczebność zależy od warunków siedliskowych.

Dane te opierają się na dostępnych planach łowieckich oraz charakterystyce środowiskowej gminy.

6.9.4. Wędkarstwo

Obszar użytkowany wędkarsko na terenie gminy stanowi jedynie znaczny odcinek rzeki Brynicy (do mostu w Niezdarze), głównie przez okoliczne koła wędkarskie: w Tarnowskich Górach, Piekarach Śląskich i Miasteczku Śląskim. Główny nacisk jest oczywiście położony na zbiornik „Kozłowa Góra”, położony jednak już poza obszarem gminy.

6.9.5. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Poza ochroną cennych przyrodniczo obiektów i obszarów ustawa o ochronie przyrody przewiduje również ochronę gatunkową dla elementów flory i fauny, których listę zawierają odpowiednie rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska.

Szata roślinna jest jednym z ważniejszych elementów przyrodniczych oraz istotnym składnikiem krajobrazu.

Na terenie Gminy Ożarówice występuje zróżnicowana flora, obejmująca zarówno pospolite gatunki roślin, jak i gatunki chronione oraz rzadkie. Obszar ten charakteryzuje się mozaiką siedlisk, w tym lasami, torfowiskami i terenami podmokłymi, co sprzyja różnorodności roślinności.

Gatunki roślin chronionych i rzadkich

Zgodnie z dokumentami planistycznymi i środowiskowymi Gminy Ożarówice, na jej terenie stwierdzono występowanie kilku gatunków roślin podlegających ochronie:

- **Widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum* L.)** – występuje na terenie proponowanego rezerwatu przyrody „Bór wilgotny”.

- **Bagno zwyczajne (*Ledum palustre* L.)** – spotykane na obszarze proponowanego użytku ekologicznego „Torfowisko przejściowe” oraz w „Borze wilgotnym”.
- **Borówka bagienna (*Vaccinium uliginosum*)** – znajduje się w podobnych siedliskach jak bagno zwyczajne.
- **Kruszyna pospolita (*Frangula alnus*)** – licznie występuje w lasach na terenie gminy.
- **Kalina koralowa (*Viburnum opulus*)** – obecna w rejonie planowanego rezerwatu „Bór wilgotny”.

Siedliska przyrodnicze

Gmina Ożarówice obejmuje różnorodne siedliska, w tym:

- **Lasy mieszane i iglaste** – dominuje sosna zwyczajna, ale obecne są także dąb, brzoza, grab i olsza.
- **Torfowiska przejściowe** – cenne przyrodniczo obszary z unikalną florą, w tym gatunkami bagiennymi.
- **Tereny podmokłe i łąki** – sprzyjające różnorodności roślinności zielnej i siedliskowej.

Obszary te są istotne dla zachowania bioróżnorodności i stanowią potencjalne miejsca dla utworzenia form ochrony przyrody, takich jak rezerваты czy użytki ekologiczne.

Na terenie Gminy Ożarówice występuje wiele gatunków zwierząt objętych ochroną prawną, zarówno ścisłą, jak i częściową. Różnorodność siedlisk, takich jak lasy, torfowiska, łąki i tereny podmokłe, sprzyja obecności wielu cennych gatunków fauny. Poniżej przedstawiono przegląd chronionych zwierząt stwierdzonych lub potencjalnie występujących w tym regionie:

Ssaki:

- Nietoperze (rzęd *Chiroptera*): Występują różne gatunki nietoperzy, w tym *gacek wielkouch* (*Plecotus auritus*), objęte ścisłą ochroną.
- Jeż zachodni (*Erinaceus europaeus*): Powszechnie spotykany w lasach i ogrodach, objęty ochroną.
- Borsuk europejski (*Meles meles*): Zamieszkuje lasy i zadrzewienia, objęty ochroną częściową.
- Wydra europejska (*Lutra lutra*): Spotykana w pobliżu cieków wodnych, objęta ścisłą ochroną.
- Wilk szary (*Canis lupus*): Obserwowany w okolicach Ożarówic, objęty ścisłą ochroną.

Ptaki

- Bocian czarny (*Ciconia nigra*): Gniazduje w starych lasach, objęty ścisłą ochroną.
- Żuraw zwyczajny (*Grus grus*): Zamieszkuje podmokłe łąki i torfowiska, objęty ścisłą ochroną.
- Zimorodek zwyczajny (*Alcedo atthis*): Spotykany nad czystymi wodami, objęty ścisłą ochroną.
- Dudek zwyczajny (*Upupa epops*): Występuje na terenach otwartych z drzewami, objęty ścisłą ochroną.
- **Lelek kozodój** (*Caprimulgus europaeus*): Zamieszkuje suche lasy i wrzosowiska, objęty ścisłą ochroną.

Plazy i gady

- Kumak nizinny (*Bombina bombina*): Zamieszkuje płytkie zbiorniki wodne, objęty ścisłą ochroną.
- Rzekotka drzewna (*Hyla arborea*): Spotykana w zaroślach i lasach liściastych, objęta ścisłą ochroną.

- Padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*): Beznogą jaszczurka występująca w lasach i na łąkach, objęta ochroną częściową.
- Zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*): Niejadowity wąż spotykany w pobliżu wód, objęty ochroną częściową.

Ryby

- Strzebla potokowa (*Phoxinus phoxinus*): Występuje w czystych, chłodnych strumieniach, objęta ochroną.

Bezkręgowce

- Paź królowej (*Papilio machaon*): Motyl spotykany na łąkach i polanach, objęty ochroną.
- Modraszek telejus (*Phengaris teleius*): Motyl związany z wilgotnymi łąkami, objęty ochroną.

Obecność tych gatunków świadczy o wysokiej wartości przyrodniczej Gminy Ożarówice. Dla ich ochrony istotne jest zachowanie różnorodnych siedlisk oraz prowadzenie działań edukacyjnych i monitorujących.

6.9.6 Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze

Tabela 24 Analiza SWOT dla obszaru zasoby przyrodnicze

Mocne strony	Słabe strony
- dobrze utrzymana zieleń urządzona, - obecność licznych gatunków roślin i zwierząt cennych przyrodniczo,	- brak ustanowionych obszarowych form ochrony przyrody, - brak pomników przyrody.
Szanse	Zagrożenia
- podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa, - rozwój turystyki i funkcji kulturalnych opartych o dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze Gminy, - ustanawianie nowych form ochrony przyrody, - działania ograniczające presję na środowisko na etapie planowania przestrzennego.	- zmiany klimatyczne (susze powodujące pożary, porywiste wiatry powodując wiatrołomy). - fragmentacja siedlisk poprzez realizację inwestycji liniowych, - wzrost presji gospodarczej, urbanistycznej, turystycznej i rekreacyjnej. - zanieczyszczenie środowiska.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 25 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze

Adaptacja do zmian klimatu	- Prowadzenie regulacji mikroklimatu poprzez zalesienia, zadrzewienia śródpolne, zieleń na terenach zabudowanych. - Utrzymywanie właściwego stanu siedlisk (w szczególności wodno-błotnych oraz związanych z dolinami rzek) i gatunków. - Uwzględnianie w dokumentach planistycznych aspektu klimatycznego tak, aby projektowane w nich działania w pełni odpowiadały zagrożeniom oraz potrzebom ochrony gatunków i siedlisk. - Podejmowanie działań służących dobrej kondycji lasów, tj. np. przebudowa drzewostanów i odpowiedni dobór gatunków.
----------------------------	---

	- Ochrona struktur przyrodniczych, zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	- Związane z wielkoobszarowymi pożarami lasów oraz wypalaniem użytków rolnych.
Działania edukacyjne	- Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych w zakresie ochrony i promocji zasobów przyrodniczych (np. roli zjawisk przyrodniczych, presji turystycznej, prawnych podstawach funkcjonowania obszarów chronionych, roli lasów i ich ochrony przed pożarami, szkodliwości wypalania łąk).
Monitoring środowiska	- Monitoring siedlisk i gatunków chronionych przez RDOŚ oraz nadleśnictwo.

Źródło: opracowanie własne

6.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska mianem poważnej awarii określa się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Podstawowe zasady zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym, podmioty, których dotyczą wprowadzone przepisy, oraz ich obowiązki i zadania, a także główne procedury i dokumenty są określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Na analizowanym obszarze Gminy Ożarówice nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR) oraz zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR).

Zakładami ZDR zlokalizowanymi najbliżej Gminy Ożarówice są:

- TanQuid Polska Sp. z o.o., Baza Paliw w Radzionkowie przy ul. Zofii Nałkowskiej 51,
- Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. w Miasteczku Śląskim przy ul. Hutniczej 17.

Na obszarze Gminy Ożarówice występuje szereg innych zagrożeń:

1. zagrożenia pożarowe:

- **terenów leśnych** - powstają głównie w obszarach leśnych, szczególnie w okresach długotrwałej suszy, występują sezonowo wiosną, latem i jesienią m.in. podczas wypalania traw. Na terenie gminy Ożarówice obszary leśne stanowią 12,5 % powierzchni gminy i zaliczane do II kategorii zagrożenia pożarowego. Lasy są skupione w zwartym jednolitym kompleksie. Na zagrożenie pożarowe lasów istotny wpływ ma to, że głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, która zajmuje ok. 75 % powierzchni nadleśnictwa, co wpływa na dużą palność szczególnie wiosną i jesienią oraz podczas długotrwałych okresów suszy. Poważny wpływ na zagrożenie pożarowe mają przebiegające przez teren gminy szlaki komunikacyjne kolejowe i drogowe.

Utrudniona komunikacja może wystąpić na drogach krajowych, wojewódzkich, powiatowych i drogach gminnych,

W wyniku pożarów obszarów leśnych istnieje również zagrożenie wystąpienia utrudnień komunikacyjnych na szlaku kolejowym Zawiercie – Tarnowskie Góry.

W przypadku dużego pożaru lasu zagrożone są miejscowości, obiekty i zakłady pracy położone w bezpośrednim sąsiedztwie lasu.

- **terenów zurbanizowanych** - wynikają z infrastruktury wiejskiej obiektów użytkowych, występują w zabudowie przedwojennej i wczesno powojennej. Charakter budownictwa mieszkalnego to przede wszystkim budynki o konstrukcji murowanej.

Budynki mieszkalne i inwentarskie często połączone są ze sobą tworząc praktycznie jedną strefę pożarową. Obiektami przedstawiającymi duże zagrożenie pożarowe są również zakłady produkcyjne, hurtownie, stacje paliw,

- obiektów przemysłowych - oprócz podniesienia ryzyka zwiększenia w powietrzu substancji niebezpiecznych dla ludzi i zwierząt, mogą także zwiększyć ryzyko rozprzestrzenienia się na znajdujące się w pobliżu obszary leśne. Potencjalne zagrożenie pożarowe i wybuchowe stanowią zbiorniki paliw płynnych i gazów skroplonych na terenie Gminy Ożarówice. W związku z tym, należy liczyć się z możliwością dużego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi, ich mienia w tych miejscowościach.

2. zagrożenia drogowe i kolejowe - przecinające teren gminy szlaki komunikacji drogowej i kolejowej są potencjalnymi miejscami zagrożenia pożarowego, chemicznego oraz ekologicznego. Wynika to z faktu, że szlakami tymi transportowane są toksyczne środki przemysłowe (TSP) – materiały niebezpieczne dla ludzi i środowiska. Z uwagi na konfliktowość przewożonych ładunków, trasy przewozów prowadzone winny być przy zachowaniu maksymalnego bezpieczeństwa dla mieszkańców i środowiska.

3. inne zagrożenia urbanistyczne - magistrale gazu przecinające teren Gminy oraz napowietrzne linie energetyczne średniego napięcia przebiegające przez tereny leśne, wzdłuż torów i w sąsiedztwie stacji transformatorowych oraz duże transformatory,

4. zagrożenia chemiczne i ekologiczne - wynikają głównie z magazynowania i stosowania przez zakłady materiałów niebezpiecznych. Szczególnym rodzajem zagrożenia jest stosowanie w procesach produkcyjnych materiałów i substancji chemicznie niebezpiecznych. Do najbardziej niebezpiecznych zagrożeń pod tym względem należy zaliczyć:

- awarie zbiorników i instalacji technologicznych w zakładach produkcyjnych i podmiotach gospodarczych, magazynujących i przetwarzających materiały i substancje chemicznie niebezpieczne,

- wybuchy i przestrzenne pożary w obiektach posiadających materiały i substancje chemicznie niebezpieczne, w czasie których może dojść do wytworzenia bardzo toksycznych, niebezpiecznych dla życia i zdrowia człowieka związków chemicznych.

5. zagrożenie powodziowe - na terenie Gminy Ożarówice mogą wystąpić także lokalne podtopienia w wyniku gwałtownych opadów deszczu na terenach, gdzie drobne cieki wodne nie będą mogły pomieścić nadmiernej ilości wody opadowej.

6. zagrożenie pożarowe na MPL Katowice - Zagrożenie pożarowe na terenie Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach (MPL Katowice) jest realne i złożone, ponieważ lotnisko to należy do infrastruktury krytycznej, obsługuje duży ruch pasażerski i towarowy oraz posiada infrastrukturę, w której obecne są materiały łatwopalne, paliwa lotnicze i urządzenia wysokiego napięcia.

Działania ratownicze prowadzone na terenie gminy realizują jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczych Straży Pożarnych. Według danych WIOŚ w latach 2023-2024 nie odnotowano poważnych awarii. Analiza SWOT oraz zagrożenia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 26 Analiza SWOT dla obszaru zagrożenia poważnymi awariami

Mocne strony	Słabe strony
- brak na terenie gminy zakładów ZZR - brak zdarzeń o znamionach poważnej awarii, - funkcjonowanie jednostek OSP.	- duże natężenie ruchu samochodowego na drogach krajowych i wojewódzkich oraz autostradzie A1 zwiększające zagrożenie wypadku w rejonie MPL Katowice - Pyrzowice

Szanse	Zagrożenia
- doposażenie i szkolenie służb ratowniczych, - określenie metod postępowania w razie wystąpienia zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie lub katastrofy naturalne, - remonty i modernizacja dróg wpływające na zmniejszenie zagrożenia zdarzeniami drogowymi, - wzrost świadomości mieszkańców co do bezpiecznego zachowania na drogach oraz postępowania w razie ekstremalnych zjawisk pogodowych.	- wystąpienie zdarzeń o znamionach poważnej awarii, - długotrwałe susze i wzrost zagrożenia pożarowego, - wystąpienie trudnych do opanowania pożarów mogących powodować znaczne straty dla środowiska i ludzi, - możliwość zanieczyszczenia środowiska poprzez wyciek substancji niebezpiecznych w ciągu szlaków komunikacyjnych, np.: podczas zdarzeń drogowych.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 27 Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami

Adaptacja do zmian klimatu	- Modernizacja lub budowa nowej infrastruktury transportowej, energetycznej, gazowej w sposób uwzględniający gwałtowne zmiany pogodowe. - Położenie nacisku na tworzenie oraz kontrola systemów zabezpieczeń przed skutkami zmian klimatycznych w przypadku powstawania nowych zakładów przemysłowych.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	- Związane z przesyłem gazu ziemnego, przesyłem i transformacją energii elektrycznej, transportem materiałów niebezpiecznych, działalnością przemysłową i hodowlaną.
Działania edukacyjne	- Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców. - Poprzez działalność powiatowego i gminnych zespołów zarządzania kryzysowego.
Monitoring środowiska	- Poprzez działalność kontrolno-inspekcyjną WIOŚ, Państwowej Straży Pożarnej oraz Inspekcji Transportu Drogowego.

Źródło: Opracowanie własne

7 Prognoza stanu środowiska na terenie Gminy Ożarówce

Środowisko biotyczne podlega bardzo różnorodnym oddziaływaniom człowieka. Postępujący wzrost presji urbanizacji, w przypadku braku podejmowania kompleksowych działań ochronnych, może prowadzić do stopniowego zmniejszania się różnorodności biologicznej. Dotyczy to w szczególności zaniku gatunków rzadkich, kosztem wzrostu liczby gatunków synantropijnych i pospolitych. W świetle przewidywanego wzrostu udziału powierzchni zabudowanych i zainwestowanych, a także innych presji (np. intensywne rolnictwo), można się spodziewać utrzymywania i/lub nasilenia niekorzystnych skutków tych zjawisk dla przyrody ożywionej. Powierzchnia gruntów leśnych w gminie utrzymuje się względnie na stałym poziomie. Przewiduje się dalsze stopniowe polepszanie zdrowotne lasów, przy uwzględnieniu stałych działań nadleśnictw zmierzających do poprawy struktury drzewostanów, zwłaszcza zmniejszanie udziału sosny niezgodnej z lokalnym siedliskiem, która należy do gatunków wrażliwych na zanieczyszczenia powietrza. Należy jednak zaznaczyć, że stan uszkodzenia lasów jest uzależniony również od emisji pochodzących z obszarów ościennych. Kierunki zmian środowiska przyrodniczego w kolejnych latach to utrzymanie

trwałości i ciągłości funkcji przyrodniczych, zachowanie powiązań przyrodniczych z otaczającymi obszarami oraz wzrost możliwości wykorzystania zasobów przyrody dla turystyki i rekreacji, w tym rozwój funkcji popularyzatorskiej i edukacyjnej. Te ostatnie powodują także niestety zwiększenie presji turystyki na tereny najcenniejsze przyrodniczo. W efekcie prowadzonych przez Nadleśnictwa działań następować będzie dalsza przebudowa drzewostanów i zwiększenie zdolności produkcyjnych lasu. Jednocześnie związane jest to ze wzrostem zagrożeń zdrowotnych lasów przez czynniki abiotyczne i biotyczne. Obecnie nie występują przesłanki, aby w okresie obowiązywania niniejszego Programu Ochrony Środowiska doszło do wzrostu ilości poważnych awarii na terenie Gminy Ożarówice. Czynnikiem, które będą minimalizować prawdopodobieństwo wystąpienia takich zdarzeń, będzie na pewno doskonalenie procedur transportu, magazynowania i przetwarzania substancji chemicznych. Za doskonalenie procedur odpowiedzialne są firmy zajmujących się działalnością w obszarze transportu, produkcji i usług. Wzrost zagrożenia poważnymi awariami może być z kolei wynikiem zmian klimatycznych, za którymi idzie przede wszystkim wzrost częstotliwości występowania niebezpiecznych zjawisk pogodowych. Na obecnym etapie trudno o obiektywną ilościową ocenę przyszłych trendów w tym obszarze. Największe zagrożenie związane jest z transportem drogowym. Awarie mogą mieć miejsce również na terenie przedsiębiorstw na terenie gminy. W ocenie zagrożeń poważnymi awariami należy zwrócić uwagę na zakłady, które nie zostały zaliczone do kategorii ZDR i ZZR, ze względu na relatywnie mniejsze ilości substancji, niż ustalone w kryteriach kwalifikacyjnych. Ponadto, część substancji, klasyfikowanych jako żrące, szkodliwe lub drażniące nie została ujęta w kryteriach kwalifikacyjnych dla obiektów zagrażających poważną awarią przemysłową. Takie substancje są często stosowane w przedsiębiorstwach, a ich uwolnienie do otoczenia w wyniku awarii może również stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi oraz dla środowiska. Wzrastająca ilość podmiotów gospodarczych zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia awarii. Ryzyko to jest zwiększone również ze względu na rosnący ruch pojazdów na terenie gminy w ramach istniejącej sieci komunikacyjnej.

8 Adaptacja do zmian klimatu

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmacniane wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystne oddziaływanie prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego tak, żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były, bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych, albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. Przewidywane zmiany w reżimie hydrologicznym na całej powierzchni kraju w bezpośredni sposób oddziałują na różnorodność biologiczną. Z racji zwiększonej częstotliwości występowania suszy letnich i wiosennych oraz nawalnych deszczów w tym gradu należy liczyć się ze wzrastającą liczbą sytuacji ekstremalnych, czyli powodzi, suszy, osuwisk ziemi oraz erozji wodnej w korytach cieków. Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawalnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu

wód w zbiornikach. Co więcej, w wyniku prognozowanych zmian klimatycznych będzie postępował zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior a także potoków i małych rzek). Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków, które bądź to pośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwuarów wody pitnej i może skutkować wyginieciem lub migracją gatunków. Proces ocieplania i zwiększanie ryzyka suszy sprzyja rozwojowi chorób i szkodników. Wydłużony okres z dodatnimi temperaturami w jesieni, z intensywnymi opadami rozmiękczejacymi glebę w połączeniu z osłabieniem drzew przez choroby i szkodniki może dodatkowo zwiększać wrażliwość lasów na wiatry i sprzyjać zwiększaniu wiatrołomów. Przeprowadzone analizy wykazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

9 Podsumowanie stanu środowiska na terenie Gminy Ożarówice

Poprzedni „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówice” obowiązujący w latach 2021-2024 wyznaczał do realizacji m.in. następujące cele środowiskowe:

1. Poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie zużycia energii końcowej i zastosowanie odnawialnych źródeł energii,
2. Ograniczenie negatywnego wpływu hałasu na zdrowie ludzi i oddziaływanie na środowisko
3. Kontrola potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego
4. Ograniczenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i piętra wodonośnego
5. Kontrola powstawania ewentualnych obszarów górniczych
6. Dobra klasa jakości gleb
7. Utrzymanie dobrego stanu obszarów chronionych, pomników przyrody
8. Poprawa systemu gospodarki odpadami
9. Kontrola powstających zakładów przemysłowych

Do najważniejszych inwestycji realizowanych na terenie Gminy Ożarówice w ostatnich latach wpływających na poprawę i ochronę stanu poszczególnych komponentów środowiska zaliczyć należy:

- Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Leśnej (boczna) w Ossach
- Przebudowa i budowa alternatywnego ciągu drogowego od ul. Tarnogórskiej do ul. Dworcowej w Ożarówicach – etap I,
- Budowa sieci wodociągowej w ul. Topolowej w Ożarówicach,
- Rozbudowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej wraz z budową przyłączy w drodze bocznej od ul. Sobieskiego w Tąpkowicach,
- Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Zielonej i ul. Malinowej w Ożarówicach,
- Budowa drogi - ul. Sportowej z obustronnym chodnikiem z odprowadzeniem wód opadowych z jezdni oraz chodnikiem wzdłuż ul. Tarnogórskiej,
- Termomodernizacja budynków mieszkalnych, wielorodzinnych w Gminie Ożarówice,
- Budowa infrastruktury technicznej na terenie Gminy Ożarówice,
- Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Ożarówicach wraz z robotami towarzyszącymi,
- Budowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz budowa kanalizacji sanitarnej wraz z wdrożeniem zdalnego odczytu wodomierzy,
- Przebudowa drogi gminnej nr 687039S (ul. Żubrza, ul. Kolejowa, ul. Wolności) w Gminie Ożarówice,
- Rozbudowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej wraz z przykanalikami w miejscowości Celiny ul. Szmaragdowa.

Na podstawie dokonanego opisu stanu środowiska oraz przeprowadzonej analizy SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji zidentyfikowano następujące najważniejsze problemy środowiskowe na terenie Gminy Ożarówce, które wymagają podjęcia działań naprawczych w ramach niniejszego Programu:

1. Występowanie przekroczeń dopuszczalnych standardów jakości powietrza.

Zgodnie z aktualną „Roczną oceną jakości powietrza w województwie śląskim – raport wojewódzki za rok 2023” na terenie Gminy Ożarówce ze względu na kryterium ochrony zdrowia ludzi nie wyznaczono *obszaru przekroczeń poziomu celów długoterminowych dla strefy śląskiej*.

Uchwałą NR VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego w/w program.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza nadano kod aktualizacji Programu: PL24PM10dPM2.5aBaPa.

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego została przygotowana, ponieważ w 2022 roku nadal notowane były przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń pyłowych i poziomu docelowego benzo(a)pirenu we wszystkich strefach województwa śląskiego oraz dwutlenku azotu w strefie aglomeracja górnośląska. Program opracowany został zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. Integralną częścią Programu jest plan działań krótkoterminowych.

Program obejmuje pięć stref oceny jakości powietrza:

- strefa aglomeracja górnośląska (o kodzie PL2401);
- strefa aglomeracja rybnicko-jastrzębska (o kodzie PL2402);
- strefa miasto Bielsko-Biała (o kodzie PL2403);
- strefa miasto Częstochowa (o kodzie PL2404);
- strefa śląska (o kodzie PL2405).

Gmina Ożarówce zalicza się do strefy śląskiej.

2. Zła jakość wód powierzchniowych.

Program monitoringu wód powierzchniowych przygotowuje się na okres 6 lat. Obecnie obowiązuje cykl monitoringu na lata 2022-2027. Opracowany program ma charakter wstępny i będzie podlegał corocznej aktualizacji.

3. Silne zagrożenie obszaru gminy suszą.

Zgodnie z opracowanym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie „Planem przeciwdziałania skutkom suszy” wynikowe (łączne) zagrożenie obszaru Gminy Ożarówce suszą zostało określone jako ekstremalne, w tym zagrożenie suszą rolniczą jako ekstremalne.

4. Występująca na terenie gminy strefa zagrożenia powodziowego

Teren Gminy Ożarówce nie zalicza się do stref zagrożenia powodziowego.

5. Dominujący udział zmieszanych odpadów komunalnych odbieranych z terenu gminy.

W 2024 r. z obszaru Gminy Ożarówce odebrano 2 457,1760 Mg odpadów komunalnych. Zdecydowanie największy udział w łącznej masie odebranych odpadów komunalnych posiadały niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne – 1 640,9850 Mg.

6. Duża ilość wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy.

Zgodnie z Bazą Azbestową na terenie Gminy Ożarówice zinwentaryzowano wyroby zawierające azbest (głównie pod postacią falistych płyt azbestowo-cementowych stosowanych jako pokrycia dachowe).

W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Gminy Ożarówice.

Tabela 28 Prognoza stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Gminy Ożarówice

Komponent środowiska	Prognoza/zmiana stanu
Klimat	Wyniki analiz naukowych oraz scenariusze klimatyczne wykonane w ramach „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) jednoznacznie wskazują, iż klimat Polski ulega systematycznej zmianie. Największe zagrożenie dla gospodarki oraz społeczeństwa stanowią: - wzrost średniej rocznej temperatury powietrza; - zmiana struktury opadów – opady są bardziej gwałtowne, krótkotrwałe oraz nieregularne; - wzrost częstotliwości występowania oraz nasilenia zjawisk ekstremalnych takich jak: silne wiatry, nawalne deszcze, burze, fale upałów.
Powietrze	W kontekście prognozowania zmiany jakości powietrza kluczowe znacznie ma obserwowana tendencja wzrostu średniej rocznej temperatury powietrza. Wyższe temperatury powietrza zmniejszają zapotrzebowanie na energię grzewczą w sezonie zimowym. W związku z czym mniejsze zużycie paliw opałowych przełoży się na mniejszą emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz na poprawę jego jakości. Również wprowadzane i obowiązujące obecnie przepisy prawne ustalające wymagania w zakresie stosowania niskoemisyjnych paliw oraz urządzeń grzewczych (np. „uchwała antysmogowa”) wpłyną na redukcję emisji zanieczyszczeń z sektora komunalnego (emisja powierzchniowa), który stanowi główne źródło zanieczyszczeń powietrza na terenie kraju (szczególnie w zakresie pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu.
Wody powierzchniowe i podziemne	Prognozowane zmiany klimatyczne polegające na wzroście średniej rocznej temperatury powietrza oraz zmiany struktury opadów w konsekwencji wpłyną na nasilenie zjawiska suszy. W związku z czym stan ilościowy oraz dostępność zasobów wód dla wszystkich sektorów gospodarki zmniejszy się. Postępujący wzrost urbanizacji (powstawanie nowych terenów mieszkaniowych i zakładów produkcyjno-przemysłowych) również przyczyni się do degradacji ilościowej i jakościowej środowiska wodnego.
Klimat akustyczny	Postępujący wzrost urbanizacji (powstawanie nowych terenów mieszkaniowych, zakładów produkcyjno-przemysłowych, terenów komunikacyjnych) przyczyni się do wzrostu natężenia dźwięku w środowisku.

Promieniowanie elektromagnetyczne	Postępujący wzrost urbanizacji (powstawanie nowych terenów mieszkaniowych i zakładów produkcyjno-przemysłowych) przyczyni się do wzrostu liczby sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych takich jak: stacje transformatorowe, napowietrzne linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej, radiowe i telewizyjne stacje nadawcze. Powyższe spowoduje wzrost poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Wzrost poziomu promieniowania elektromagnetycznego w środowisku spowodowany będzie również wprowadzaniem na terenie kraju technologii mobilnej piątej generacji (5G) pracującej na wyższych częstotliwościach.
Gleby i powierzchnia ziemi	Postępujący wzrost urbanizacji (powstawanie nowych terenów mieszkaniowych, zakładów produkcyjno-przemysłowych, terenów komunikacyjnych) przyczyni się do zmniejszenia powierzchni gleb i gruntów czynnych biologicznie.
Zasoby przyrodnicze	Środowisko biotyczne podlega bardzo różnorodnym oddziaływaniom człowieka. Postępujący wzrost presji urbanizacji, w przypadku braku podejmowania kompleksowych działań ochronnych, może prowadzić do stopniowego zmniejszania się różnorodności biologicznej. Dotyczy to w szczególności zaniku gatunków rzadkich, kosztem wzrostu liczby gatunków synantropijnych i pospolitych. W świetle przewidywanego wzrostu udziału powierzchni zabudowanych i zainwestowanych, a także innych presji (np. turystycznej i rekreacyjnej), można się spodziewać utrzymywania lub nasilenia niekorzystnych skutków tych zjawisk dla przyrody ożywionej.

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowane negatywne zmiany stanu i jakości większości analizowanych w powyższej tabeli komponentów środowiska na terenie Gminy Ożarówce powodują konieczność intensyfikacji podejmowania działań naprawczych i zapobiegawczych określonych w niniejszym „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówce”.

10 Cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska

Przyjęte w ramach „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówce na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” cele, kierunki interwencji oraz zadania wynikają ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji (analiza SWOT).

Zadania podejmowane na szczeblu gminnym przyczyniają się do osiągnięcia krajowych, wojewódzkich i powiatowych celów środowiskowych zapisanych w dokumentach strategicznych i programowych.

Przyjęte w POŚ rozwiązania uwzględniają w pierwszym rzędzie działania prowadzące do zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, poprawy stanu środowiska, poprawy stanu jakości powietrza, zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich, zapobiegania klęskom żywiołowym.

W kolejnej tabeli przedstawiono przyjęte do realizacji w ramach POŚ cele, kierunki interwencji i zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji wraz z przypisanymi wskaźnikami monitorującymi.

10.1.1 Cele Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówice

Dla obszarów wymagających interwencji wyznaczono cele, kierunki i zadania, które służyć mają poprawie stanu środowiska, co przedstawiono w poniższej tabeli. Oprócz tego wyznaczono zadania, które mają służyć ochronie i zachowaniu obecnego stanu pozostałych komponentów środowiska. Do każdego zadania przypisano podmiot odpowiedzialny za wykonywane zadania oraz przypisano ryzyka, jakie wiążą się z realizacją danego zadania. Wymagane jest, aby zadania podejmowane na szczeblu samorządowym przyczyniły się do osiągnięcia krajowych celów zapisanych w dokumentach strategicznych i programowych.

Tabela 29 Przyjęte do realizacji cele, kierunki interwencji zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji na terenie Gminy Ożarówice

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
Ochrona klimatu i jakość powietrza	Poprawa i ochrona jakości powietrza	Substancje których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne	PM10, PM2,5, ozon, benzo(a) piren	Brak przekroczeń do 40 µg/m³ PM 10 i do 20 µg/m³ PM 2,5	Ograniczenie „niskiej emisji” i poprawa efektywności energetycznej	- termomodernizacja budynków (mieszkalnych, użyteczności publicznej) - wymiana przestarzałych źródeł grzewczych opalanych paliwami stałymi - montaż/zwiększenie instalacji fotowoltaicznych na budynkach indywidualnych	Gmina Ożarówice, właściciele i zarządcy budynków	Brak środków finansowych
					Ograniczenie emisji komunikacyjnej	- modernizacja, przebudowa i remonty nawierzchni dróg, - budowa i remonty chodników	Zarządcy dróg	Brak środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
Zagrożenie hałasem	Ograniczenie negatywnego wpływu hałasu na zdrowie ludzi i oddziaływania na środowisko	Występowanie hałasu komunikacyjnego wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych (WIOŚ)	Tak	Brak przekroczeń do 60 dB	Ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego	Modernizacja, przebudowa i remonty nawierzchni dróg	Zarządcy dróg	Brak środków finansowych
						Budowa i remonty chodników	Zarządcy dróg	Brak środków finansowych
					Działania administracyjno - kontrolne	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu	WIOŚ	-
						Prowadzenie pomiarów hałasu komunikacyjnego i przemysłowego	GIOŚ	-
						Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu dla podmiotów gospodarczych	Starosta	-
						Opracowywanie MPZP uwzględniających ochronę akustyczną terenów	Gmina Ożarówice	-
					Działania informacyjno - edukacyjne	Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu szkodliwości oraz ochrony przed hałasem	Gmina Ożarówice	Brak zainteresowania mieszkańców
Promieniowanie elektromagnetyczne	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Liczba istotnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego (WIOŚ)	3	Utrzymanie stanu bieżącego	Działania administracyjno - kontrolne	Kontrola potencjalnych źródeł promieniowania	WIOŚ	-

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówice na lata 2025 -2028
z perspektywą do roku 2032

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
						Monitorowanie oraz ocena poziomów pól elektromagnetycznych	GIOŚ	-
Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie gospodarki wodno-ściekowej w sposób zapewniający ochronę jakości wód	Ochrona wód przed zanieczyszczeniami, niewystarczające skanalizowanie obszaru gminy (Gmina Ożarówice)	Skanalizowanie gminy na poziomie 90,77 %	Minimalizacja zanieczyszczenia wód, rozbudowa istniejącej sieci wodno-kanalizacyjnej, wzrost skanalizowania gminy	Ograniczenie zanieczyszczenia wód podziemnych i spływów do wód powierzchniowych	Modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci wodno-kanalizacyjnej gminy	Mieszkańcy Gminy, Gmina Ożarówice,	Brak środków finansowych
					Działania administracyjno-kontrolne	Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia	PSSE w Bytomiu	-
						Udzielanie oraz kontrola przestrzegania wydanych pozwoleń wodno - prawnych	PGW Wody Polskie	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
					Działania edukacyjno-informacyjne	Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody oraz prawidłowego postępowania ze ściekami	Gmina Ożarówice,	Brak zainteresowania mieszkańców
Zasoby geologiczne	Ochrona zasobów geologicznych	Brak udokumentowania złóż kopalin	0	Utrzymanie stanu bieżącego	Działania kontrolne	Monitoring powstawania nowych obszarów górniczych	Gmina Ożarówice, OUG w Katowicach oraz organy koncesyjne	Rozwój gospodarczy i technologiczny mogący powodować konieczność eksploatacji surowców

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
Zasoby glebowe	Ochrona gleb i jakości ziemi	Konieczność wykonywania nawożenia gleb (Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa)	Nie	Dobra klasa jakości gleb	Działania wpływające na dobry stan jakościowy gleb	Nawożenie i wapnowanie gleb w razie potrzeby	Mieszkańcy Gminy Ożarówice	Złe warunki wodne wpływające na jakość gleb, brak środków finansowych, brak zainteresowania i świadomości mieszkańców
Zasoby przyrodnicze	Ochrona zasobów przyrodniczych	Stopień lesistości Gminy (Nadleśnictwa)	12,5 %	15 %	Ochrona zasobów leśnych i wzrost lesistości gminy	Zalesianie nowych terenów (z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo krajobrazowych)	Nadleśnictwo, właściciele prywatni	Brak środków finansowych
						Ochrona, pielęgnowanie i utrzymywanie obszarów leśnych w dobrym stanie	Nadleśnictwo, Gmina, właściciele prywatni	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Utworzenie nowych form ochrony przyrody	0	2	Ochrona zasobów cennych przyrodniczo	Utworzenie nowych form ochrony przyrody	Gmina Ożarówice	Brak środków na utrzymanie form ochrony przyrody
Gospodarka odpadami	Poprawa systemu gospodarki odpadami	Osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, odzysku i składowania (Gmina Ożarówice)	Poziom recyklingu w gminie 62,14 %	Wzrost poziomu recyklingu	Postępowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa	Prowadzenie działań edukacyjnych oraz kontrolnych	Gmina, mieszkańcy Gminy, przedsiębiorcy	Brak zainteresowania mieszkańców
Awaryjne przemysłowe	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	Liczba poważnych awarii na terenie gminy	0	Utrzymanie na tym samym poziomie	Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia poważnej awarii	Finansowanie działalności OSP	Gmina Ożarówice	Brak środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
						Kontrola zakładów przemysłowych	WIOŚ	-

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 30 Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem w Gminie Ożarówce

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2025	2026	2027	2028	RAZEM ¹		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona wód	Budowa kanalizacji sanitarnej w Zendku - Strąkowie - Budowa kanalizacji sanitarnej	Gmina Ożarówce	5 603 131,00	3 968 869,00	0,00	0,00	9 872 000,00	Środki własne / WFOŚiGW w Katowicach/ Fundusze Europejskie dla Śląskiego / Środki krajowe	X
2	Ochrona powietrza	Rozwój energetyki rozproszonej opartej o odnawialne źródła energii na terenie Gminy Ożarówce	Gmina Ożarówce	0,00	1 420 000,00	1 595 713,33	0,00	3 015 713,33	Środki własne / WFOŚiGW w Katowicach	
3	Ochrona powietrza	Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w Gminie Ożarówce	Gmina Ożarówce	0,00	30 000,00	0,00	0,00	30 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach	X
4	Ochrona powietrza	Zakup czujników jakości i mierników zanieczyszczenia powietrza	Gmina Ożarówce	0,00	10 000,00	0,00	0,00	10 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach	X

1 Suma szacunkowych kosztów.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówce na lata 2025 -2028
z perspektywą do roku 2032

5	Ochrona powietrza	Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczności oraz jako środek prewencyjny	Gmina Ozarowice	Koszty administracji	Koszty administracji	Koszty administracji	Koszty administracji	Koszty administracji	Środki własne	X
6	Ochrona powietrza	Odnawialne źródła energii szansą na poprawę jakości powietrza w Gminie Ozarowice - monitoring projektu - Monitoring instalacji wybudowanych w ramach projektu pn. "Odnawialne źródła energii szansą na poprawę jakości powietrza w Gminie Ozarowice	Gmina Ozarowice	31 380,00	31 380,00	18 360,00	0,00	81 120,00	Środki własne / WFOŚiGW w Katowicach/ Fundusze Europejskie dla Śląskiego / Środki krajowe	X
7	Ochrona wód	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Ozarowice	Koszty administracji	Koszty administracji	Koszty administracji	Koszty administracji	Koszty administracji	Środki własne	X
8	Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Usuwanie roślinności inwazyjnej	Gmina Ozarowice	Wg kosztorysów	Wg kosztorysów	Wg kosztorysów	Wg kosztorysów	Wg kosztorysów	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach	X

9	Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Zatrzymanie nadmiernego przeznaczenia gruntów rolnych pod zabudowę poprzez stosowane zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Ozarowice	Wg kosztorysów	Wg kosztorysów	Wg kosztorysów	Wg kosztorysów	Wg kosztorysów	Środki własne	X
10	Edukacja ekologiczna	Prowadzenie działań podnoszących świadomość ekologiczną np. konkursy, seminaria, konferencje, obchody Dnia Ziemi, Sprzątanie Świata i inne	Gmina Ozarowice	0,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	15 000,00	Środki własne	X
11	Kontrola i zarządzanie ochroną środowiska	Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ozarowice na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”	Gmina Ozarowice	0,00	0,00	6 000,00	0,00	6 000,00	Środki własne	X
12	Kontrola i zarządzanie ochroną środowiska	Opracowanie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ozarowice na lata 2028-2031 z perspektywą do roku 2035”	Gmina Ozarowice	0,00	0,00	0,00	20 000,00	20 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach	X

13	Kontrola i zarządzanie ochroną środowiska	Usprawnienie systemu kontroli i egzekucji obowiązującego prawa w zakresie segregacji odpadów i prowadzenie kontroli palenisk domowych	Gmina Ozarowice	Koszty administracji	Koszty administracji	Koszty administracji	Koszty administracji	Koszty administracji	Środki własne	X
14	Ochrona powietrza	Montaż odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Ozarowice - instalacje fotowoltaiczne, solarne	Gmina Ozarowice	0,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	15 000 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach/ Fundusze Europejskie dla Śląskiego	X
15	Ochrona powietrza	Montaż odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Ozarowice – instalacje pomp ciepła	Gmina Ozarowice	0,00	2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	7 500 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach/ Fundusze Europejskie dla Śląskiego	X
16	Ochrona powietrza	Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych na terenie Gminy Ozarowice	Gmina Ozarowice	0,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	15 000 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach/ Fundusze Europejskie dla Śląskiego	X
17	Ochrona powietrza	Poprawa efektywności energetycznej budynków w Gminie Ozarowice, związana z wymianą źródeł ciepła	Gmina Ozarowice	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	4 500 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach/ Fundusze Europejskie dla Śląskiego	X

18	Ochrona wód	Modernizacja oraz budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Ozarowice	Gmina Ozarowice	0,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	9 000 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach/ Fundusze Europejskie dla Śląskiego	X
19	Ochrona wód	Modernizacja infrastruktury do celów ujęć wody oraz zakup urządzeń do uzdatniania wody	Gmina Ozarowice	0,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	150 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach/ Fundusze Europejskie dla Śląskiego	X
20	Ochrona wód	Modernizacja urządzeń wodnych w Gminie Ozarowice – prace melioracyjne	Gmina Ozarowice	0,00	80 000,00	80 000,00	80 000,00	240 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach/ Fundusze Europejskie dla Śląskiego	X
21	Gospodarka odpadami	Gospodarka odpadami – zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	Gmina Ozarowice	0,00	0,00	50 000,00	50 000,00	100 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach	X
22	Ochrona powietrza	Budowa infrastruktury do monitoringu jakości powietrza	Gmina Ozarowice	0,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	150 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach	X
23	Ochrona powietrza	Budowa stacji ładowania samochodów elektrycznych	Gmina Ozarowice	0,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	2 000 000,00	Środki własne/ WFOŚiGW w Katowicach/ Fundusze Europejskie dla Śląskiego	X

24	Gospodarowanie odpadami	Demontaż i/lub unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z nieruchomości położonych na terenie Gminy Ożarówice	Gmina Ożarówice	0,00	75 000,00	75 000,00	75 000,00	225 000,00	Środki własne/WFOŚiGW w Katowicach	X
----	-------------------------	---	-----------------	------	-----------	-----------	-----------	------------	------------------------------------	---

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 30 Harmonogram realizacji zadań monitorowanych przez Gminę Ożarówce

lp	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Klimat i powietrze	Termomodernizacja budynków mieszkalnych	Właściciele budynków	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet inwestorów, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, WFOŚiGW w Katowicach, NFOŚiGW w Warszawie,	X
2		Wymiana przestarzałych źródeł grzewczych opalanych paliwami stałymi	Właściciele budynków	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet inwestorów, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, WFOŚiGW w Katowicach, NFOŚiGW w Warszawie,	X
3		Zwiększenie wykorzystania źródeł odnawialnych energii	Właściciele budynków	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet inwestorów, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, WFOŚiGW w Katowicach, NFOŚiGW w Warszawie,	X
4		Modernizacja, przebudowa i remonty dróg powiatowych	Powiat	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet inwestorów, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, WFOŚiGW w Katowicach, NFOŚiGW w Warszawie, Fundusz rozwoju dróg samorządowych	X
5		Budowa i remonty chodników przy drogach powiatowych	Powiat	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet inwestorów, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, WFOŚiGW w Katowicach, NFOŚiGW w Warszawie, Fundusz rozwoju dróg samorządowych	X
6		Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ w Katowicach	X
7		Prowadzenie postępowań dotyczących wydawania pozwoleń na emisję gazów i pyłów	Starosta, Marszałek	W ramach wydatków bieżących	Budżet województwa śląskiego	X

8	Zagrożenia hałasem	Modernizacja, przebudowa i remonty dróg powiatowych	Powiat	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	budżet inwestorów, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, WFOŚiGW w Katowicach, NFOŚiGW w Warszawie, Fundusz rozwoju dróg samorządowych	X
9		Budowa i remonty chodników przy drogach powiatowych	Powiat	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	budżet inwestorów, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, WFOŚiGW w Katowicach, NFOŚiGW w Warszawie, Fundusz rozwoju dróg samorządowych	X
10		Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ w Katowicach	X
11		Prowadzenie pomiarów hałasu komunikacyjnego	GIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet GIOŚ w Warszawie	X
12		Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu	Starosta	W ramach wydatków bieżących	Budżet powiatu tarnogórskiego	X
13	Ochrona przed PEM	Modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej	TAURON	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet TAUORN, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 i inne	X
14		Monitorowanie oraz ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku	GIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet GIOŚ w Warszawie	X
15		Kontrola instalacji emitujących PEM	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ w Katowicach	X
16	Gospodarowanie wodami	Realizacja prac konserwacyjno-utrzymawczych wód	PGW Wody Polskie	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet PGW Wody Polskie	X

17	Remonty i bieżące utrzymanie urządzeń i budowli wodnych (w tym wałów przeciwpowodziowych)	PGW Wody Polskie	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet PGW Wody Polskie	X
18	Modernizacja i bieżące utrzymanie urządzeń melioracyjnych	Właściciele gruntów	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Środki właścicieli gruntów	X
19	Zwiększenie retencji obszaru gminy (tworzenie nowych zadrzewień i zalesień, budowa obiektów małej retencji)	Nadleśnictwo, Właściciele gruntów, PGW Wody Polskie	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Środki właścicieli gruntów, Nadleśnictwo Zawadzkie, Brynek, Lubliniec, PGW Wody Polskie, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, WFOŚiGW w Katowicach, NFOŚiGW w Warszawie	X
20	Realizacja „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”	Gospodarstwa rolne	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	budżety gospodarstw rolnych, ARiMR	X
21	Realizacja programów rolno-środowiskowych w zakresie ochrony wód	Gospodarstwa rolne	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	budżety gospodarstw rolnych, PROW, ARiMR	X
22	Prowadzenie monitoringu jakości wód (powierzchniowych i podziemnych)	GIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet GIOŚ w Warszawie	X
23	Udzielanie oraz kontrola przestrzegania wydanych pozwoleń wodno-prawnych	PGW Wody Polskie	W ramach wydatków bieżących	Budżet PGW Wody Polskie	X

24		Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej)	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ w Katowicach	X
25	Gospodarka wodno-ściekowa	Udzielanie oraz kontrola przestrzegania wydanych pozwoleń wodno-prawnych	PGW Wody Polskie	W ramach wydatków bieżących	Budżet PGW Wody Polskie	X
26		Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej)	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ w Katowicach	X
27		Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia	PSSE w Bytomiu	W ramach wydatków bieżących	Budżet PSSE w Bytomiu	X
28	Zasoby geologiczne	Rozpoznawanie i dokumentowanie złóż kopalin	Przedsiębiorca lub zainteresowany posiadaniem koncesji	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety przedsiębiorców	X
29	Gleby	Realizacja programów rolno-środowiskowych w zakresie ochrony gleb oraz przestrzegania norm Dobrej Kultury Rolnej	Gospodarstwa rolne	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	budżety gospodarstw rolnych, ARiMR	X
30		Monitorowanie gleb użytkowanych rolniczo	OSChR	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety gospodarstw rolnych	X
31		Prowadzenie szkoleń przez DODR w zakresie zapobiegania degradacji gleb	DODR	W ramach wydatków bieżących	Budżet DODR	X

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówce na lata 2025 -2028
z perspektywą do roku 2032

32	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Systematyczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych	Właściciele i zarządcy budynków	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety właścicieli nieruchomości, budżet gminy, WFOŚiGW w Katowicach	X
33		Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów gospodarczych i przemysłowych	Podmioty wytwarzające i gospodarujące odpadami	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety podmiotów, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, NFOŚiGW w Warszawie, inne	X
34		Zwiększenie ilości odpadów poddawanych procesowi odzysku i recyklingu	Podmioty wytwarzające i gospodarujące odpadami	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety podmiotów, Fundusze Europejskie dla Śląskiego, NFOŚiGW w Warszawie, inne	X
35		Kontrola podmiotów gosp. w zakresie właściwie prowadzonej gospodarki odpadami	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ w Katowicach	X
36		Prowadzenie postępowań dotyczących gospodarki odpadami	Marszałek Województwa, Starosta	W ramach wydatków bieżących	Budżet województwa i starostwa powiatowego	
37	Zasoby przyrodnicze	Ustanawianie nowych form ochrony przyrody	Organy wskazane w ustawie o ochronie przyrody	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety organów realizujących	X
38		Bieżąca pielęgnacja, ochrona i utrzymanie istniejących miejsc cennych przyrodniczo	Nadleśnictwa, RDOŚ	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet Nadleśnictwa Świerklaniec i RDOŚ w Katowicach	X
39		Zalesianie nowych terenów	Nadleśnictwa, właściciele prywatni	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety nadleśnictw, Budżety właścicieli, ARiMR	X
40		Ochrona, pielęgnowanie i utrzymywanie obszarów leśnych w dobrym stanie	Nadleśnictwa, właściciele prywatni	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet Nadleśnictwa Świerklaniec, budżety właścicieli, ARiMR	X

41		Prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa	Starosta	W ramach wydatków bieżących	Budżet powiatu tarnogórskiego	X
42		Prowadzenie postępowań dotyczących wycinki drzew	Starosta	W ramach wydatków bieżących	Budżet powiatu tarnogórskiego	X
43	Zagrożenia poważnymi awariami	Kontrola zakładów przemysłowych (I i II kategorii uciążliwości dla środowiska)	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ w Katowicach	X
44		Organizowanie szkoleń, ćwiczeń i warsztatów (dot. poważnych awarii i zarządzania kryzysowego)	KPPSP w Tarnowskich Górach	W ramach wydatków bieżących	Budżet KPPSP w Tarnowskich Górach	X

Źródło: Opracowanie własne

11 Możliwości finansowania działań z zakresu ochrony środowiska

Realizacja wszystkich założeń POŚ nie byłaby możliwa jedynie przy finansowaniu własnym Gminy Ożarówice, istotne jest więc zewnętrzne wsparcie finansowe planowanych zadań inwestycyjnych. Zaproponowane programy finansowania zostały dobrane do odpowiednich zadań w ramach obszarów interwencyjnych, wskazują jedynie możliwe kierunki działań, wraz z opisem priorytetów czy celów, na które można uzyskać dofinansowanie. Dodatkowo, wskazane zostały również programy, których realizacja zależy, w głównej mierze, od wnioskodawcy, jakim mogą być na przykład osoby fizyczne czy przedsiębiorstwa. Ponadto działania gminy w zakresie edukacji ekologicznej mogą wspomóc proces i uzyskać wymierne korzyści środowiskowe.

Dostępne źródła finansowania to:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- Fundusze Europejskie dla Śląskiego,
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027,
- Unijny program wsparcia dla obszarów rolniczych, który nazywał się poprzednio PROW na lata 2014-2020,
- Ustawa o efektywności energetycznej tzw. „białe certyfikaty”,
- Premia termomodernizacyjna ze środków Banku Gospodarstwa Krajowego,
- Program „Czyste Powietrze”.

12 System realizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Ożarówice

12.1. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

Realizacja wyznaczonych celów i kierunków interwencji wymaga ustalenia systemu zarządzania programem ochrony środowiska. Podstawą jest wdrożenie odpowiednich działań o charakterze organizacyjnym. W odniesieniu do analizowanego dokumentu główną jednostką, na której spoczywać będzie realizacja wyznaczonych zadań będzie gmina Ożarówice.

Zarządzanie Programem wiąże się z:

- zaplanowaniem wdrażania zadań,
- koordynacją przebiegu i oceną stopnia ich realizacji,
- bieżącym monitorowaniem skutków ich wdrażania i związaną z tym aktualizacją kierunków interwencji,
- monitorowaniem osiągniętego poziomu zdefiniowanych celów POŚ,
- sprawozdawczością na temat wykonania Programu.

Wymienione poniżej instrumenty zarządzania POŚ pozwalają prowadzić działania z zakresu ochrony środowiska przyczyniając się do osiągnięcia celów nie tylko lokalnych, ale i szczebla wojewódzkiego oraz krajowego. Są to instrumenty umożliwiające wprowadzenie przepisów, egzekwowanie ich oraz pozyskiwanie funduszy na działania mające zapewnić lokalny rozwój następujący bez degradacji zasobów przyrody i jej ekosystemów z uwzględnieniem warunków przyrodniczych panujących na terenie gminy. Prawidłowy ekorozwój gminy wymaga bowiem zastąpienia filozofii maksymalnego zysku, filozofią wspólnego interesu, co doprowadzi to do poprawy stanu środowiska w zgodzie z dalszym

rozwojem społecznym i gospodarczym mieszkańców. Szczególnie ważne jest współdziałanie samorządu i mieszkańców opisane w instrumentach społecznych.

12.1.1. Instrumenty prawne

Podstawowymi aktami normatywnymi są ustawy, które określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie.

Według art. 363 ustawy poś wójt w drodze decyzji może nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania oraz przywrócenia środowiska do stanu właściwego. Jeżeli osoba fizyczna nie dostosuje się do wymagań tej decyzji, wójt, według art. 368 ww. ustawy, może w drodze kolejnej decyzji wstrzymać użytkowanie instalacji lub urządzenia, które powoduje negatywne oddziaływanie. Decyzję wstrzymującą może również wydać w stosunku do instalacji, która narusza wymagania dotyczące instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia. Według art. 379 ww. ustawy wójt sprawuje również kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w odpowiadającym swojemu urzędowi zakresie. Jeśli w wyniku kontroli stwierdzi naruszenie przepisów lub uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, występuje do WIOŚ o podjęcie odpowiednich działań przekazując urzędowi dokumentację sprawy. Wójt, według art. 379.4. ww. ustawy może występować ponadto w roli oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Ustawa poś daje uprawnienia decyzyjne w zakresie ochrony środowiska również radzie gminy. Według art. 157 ww. ustawy rada gminy może w drodze uchwały ustanawiać ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, których hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko, przy czym ograniczenia nie dotyczą instalacji w miejscach kultu religijnego.

Według ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w przypadku bezpośredniego zagrożenia środowiska wójt może skierować do WIOŚ zawierający uzasadnienie wniosek o podjęcie należących do jego kompetencji działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia, jeżeli takie działania leżą poza kompetencjami wójta.

Również ustawa ooś. daje wójtom pewne kompetencje. Według art. 75 ust. 4 wójt jest organem właściwym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć innych niż opisane w art. 75 ust. 1, 1a, 2 i 3. Natomiast według art. 82 ust. 1 pkt. 2c może również odpowiadać za monitorowanie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Według ustawy o ochronie przyrody wójt jest organem w zakresie ochrony przyrody właściwym do wydawania zezwoleń na usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości (art. 83a). Rada gminy natomiast jest organem, który podejmuje uchwały w sprawie ustanowienia lub zniesienia pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego oraz użytku ekologicznego w porozumieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska (art. 44). Rada gminy jest ponadto obowiązana zakładać i utrzymywać w należyтым stanie tereny zieleni i zadrzewienia (art. 78). Dodatkowo rada gminy uzgadnia uchwały dotyczące utworzenia, zmiany granic lub likwidacji parku krajobrazowego i obszaru chronionego krajobrazu oraz opiniuje zakazy planowane do wprowadzenia na ich terenie (art. 16, 19, 23 i 23a), a także plany ochrony dla parku narodowego i rezerwatu przyrody (art. 19 ust. 2) oraz listę obszarów Natura 2000 (art. 27 ust. 2) na obszarze gminy. Przedstawiciele samorządu gminnego zasiadają również w radach parku narodowego (art. 98 ust. 1) i krajobrazowego (art. 99 ust. 1).

Innymi aktami nakładającymi na jednostki samorządu terytorialnego pewne obowiązki są pozostałe akty prawne, m.in.: rozporządzenia, zarządzenia oraz akty prawa miejscowego.

12.1.2. Instrumenty finansowe

Realizacja wyznaczonych celów, kierunków interwencji i zadań szczegółowych nakreślonych w POŚ wymaga w większości zabezpieczenia znacznych środków finansowych.

Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć proekologicznych zalicza się:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- opłaty produktowe i depozytowe,
- administracyjne kary pieniężne,
- budżet gminy i powiatu,
- budżet województwa,
- kredyty bankowe (Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK), Bank Ochrony Środowiska (BOŚ)),
- dotacje i pożyczki celowe,
- fundusze unijne (Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich),
- programy krajowe skierowane do osób indywidualnych (Mój prąd, Czyste powietrze, Moja woda, Mój elektryk, Agroenergia, programy ARiMR), ale również gmin (Stop smog, Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Program Odbudowy Zabytków),
- programy regionalne (związków gmin, powiatów lub województw),
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

12.1.3 Instrumenty społeczne

Istotnym instrumentem jest zapewnienie udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i opracowywaniu dokumentów środowiskowych. Odbywa się to poprzez podanie do publicznej wiadomości informacji o podejmowanych działaniach i umożliwienie składania uwag i wniosków odnośnie przygotowanego dokumentu w trybie i na zasadach, które opisuje Dział III *ustawy ooś*. W postępowaniu może uczestniczyć każdy. W przypadku Programu Ochrony Środowiska udział społeczeństwa wynika z art. 17 ust. 4 *ustawy poś*, a odbywa się na zasadach określonych w Rozdziale 3 działu III *ustawy ooś*.

Istotne jest również zaangażowanie społeczeństwa w realizację dokumentu i osiąganie wyznaczonych w nim celów. Do instrumentów społecznych pozwalających na zarządzanie POŚ i realizację jego postanowień oraz ewentualną ich zmianę należą:

- edukacja ekologiczna społeczeństwa, poprzez:

przygotowanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i informacyjno-edukacyjnych w postaci papierowych ulotek, broszur, poradników, plakatów itp., organizacja i prowadzenie warsztatów, szkoleń, spotkań informacyjnych, konkursów itp., przygotowywanie audycji radiowych, artykułów prasowych, prezentacji elektronicznych, stron internetowych i webinarium.

- współpraca i budowanie partnerstwa, pomiędzy:

samorządem a społeczeństwem, powiatowymi i gminnymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi oraz organizacjami proekologicznymi i społecznymi. Mieszkańcy mogą również podejmować oddolne inicjatywy odnośnie prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy, poprzez: petycje, demonstracje i protesty, akcje zbierania podpisów itp.

12.1.4 Instrumenty strukturalne i infrastrukturalne

Polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu zarządzanie środowiskiem zgodnie z zasadami jego ochrony oraz zrównoważonym rozwojem. Do jej realizacji służą dokumenty sektorowe, programowe, strategiczne i planistyczne, na szczeblu gminnym są to, np. Strategie Rozwoju, Plany Rozwoju Lokalnego, Plany Odnowy Miejscowości, Programy Gospodarki Niskoemisyjnej, Programy Usuwania WYROBÓW Zawierających Azbest, Programy Rewitalizacji, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, a także Program Ochrony Środowiska. Dokumenty te powinny się wzajemnie uzupełniać i potwierdzać, wspólnie zaś tworzyć spójny i sprawny system realizacji zadań, których celem jest rozwój gminy. Jednym z instrumentów organizacyjnych realizacji Programu Ochrony Środowiska jest więc działanie zgodne z zapisami wymienionych dokumentów, kolejnym zaś racjonalne i logiczne rozplanowanie kolejnych inwestycji.

Zadania planowane do realizacji w ramach poszczególnych celów i kierunków interwencji, zostały określone z uwzględnieniem koniecznej dla ich realizacji infrastruktury. Obecne zasoby infrastrukturalne gminy oraz realne możliwości ich potencjalnej rozbudowy, pozwalają potwierdzić możliwość realizacji planowanych zadań.

12.2 Charakter działań przewidzianych w dokumencie

W Programie ochrony środowiska dla Gminy Ożarówice wyznaczono zadania, za których realizację odpowiedzialna będzie Gmina Ożarówice oraz zadania, które będą realizowane przez inne podmioty. Spośród zadań własnych żadne nie należy do inwestycji wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów w *sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko*.

Zaleca się by przedsięwzięcia były realizowane poza terenami podlegającymi ochronie prawnej lub w sposób nie naruszający obowiązujących na ich terenie zakazów i bez negatywnego wpływu na integralność korytarzy ekologicznych. Podczas realizacji inwestycji należy zadbać o odpowiednie zabezpieczenie terenu i zaplecza budowy, właściwe zagospodarowanie powstających ścieków i odpadów oraz wykorzystanie najlepszych dostępnych technik mających na celu ograniczenie materiałochłonności przedsięwzięcia i negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi, powietrze i klimat akustyczny. Realizacja przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, jeśli stwierdzi tak organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zawartość raportu o oddziaływaniu na środowisko i decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach określa *ustawa o oś*.

Na terenie gminy może być również realizowana termomodernizacja budynków i wymiana pokryć azbestowych. Ze względu na możliwość zamieszkiwania ich przez zwierzęta podlegające ochronie gatunkowej, przed rozpoczęciem prac należy wykonać ekspertyzę ornitologiczną i chiropterologiczną. W przypadku stwierdzenia gniazd prace należy prowadzić poza okresem lęgowym, a po ich zakończeniu zachować możliwość gniazdowania i schronienia zwierząt lub zapewnić schronienie zastępcze w miejscu bytowania (budki, boksy), ewentualnie przenieść je w inne miejsce z zapewnieniem takich samych warunków. W przypadku braku rozwiązań alternatywnych mogą być wprowadzone odstępstwa od zakazów, można również uzyskać od RDOŚ zezwolenie na czynności podlegające zakazom na zasadach określonych w ustawie *o ochronie przyrody*.

12.3 Monitorowanie realizacji Programu ochrony środowiska

Realizacja celów zawartych w POŚ powinna podlegać monitoringowi. Polega on na zbieraniu i analizowaniu dostępnych danych o środowisku oraz zachodzących w nim zmianach w celu oceny:

- 1) stopnia wykonania wyznaczonych w dokumencie zadań,
- 2) skutków środowiskowych wdrażanych działań,
- 3) efektywności podjętych działań w rozwiązywaniu lub minimalizacji zidentyfikowanych problemów w zakresie stanu środowiska,
- 4) realizacji zdefiniowanych celów dokumentu,
- 5) rozbieżności pomiędzy założonymi celami, kierunkami i zadaniami, a ich wykonaniem.

Wyniki oceny stanowiąc będą podstawę kolejnej aktualizacji programu. System oceny realizacji programu powinien być oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach, pozwalających kompleksowo ocenić i opisać zagadnienia skuteczności i realizacji programu ochrony środowiska. Do określenia powyższych wskaźników wykorzystywane są przede wszystkim informacje Głównego Urzędu Statystycznego, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach oraz dane własne Gminy Ożarówice.

Listę proponowanych wskaźników dla Gminy Ożarówice przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 31 Wskaźniki efektywności realizacji celów Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówice

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa 2025 r.	Wartość docelowa (do osiągnięcia w 2028 r.)
Klimat i powietrze atmosferyczne				
1	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy w której leży gmina	Klasa jakości	A	A - wszystkie zanieczyszczenia powinny mieścić się w klasie A
Gospodarka wodno-ściekowa				
2	Długość sieci kanalizacyjnej	km	88,50	95,00
3	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km	97,50	100,00
4	Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca/rok	m ³	31,80	29,00
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
5	Masa zebranych odpadów	Mg	2 457,176	Zmniejszenie ilości zebranych odpadów ogółem

	komunalnych (ogółem)			
6	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie	Mg	85,985	Zwiększenie masy odpadów zebranych selektywnie
7	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów	%	66,78	Wzrost udziału odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów
Pola elektromagnetyczne				
8	Średnia wartość PEM w województwie śląskim	V/m	0,78	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami
Klimat akustyczny				
9	Długość zmodernizowanych/ wyremontowanych drog na terenie gminy	km	3,6	5,0

Źródło: Opracowanie własne

12.4 Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 *ustawy poś* z wykonania Programów Ochrony Środowiska organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Po przedstawieniu raportów są one przekazywane przez organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu.

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska bazuje, m.in. na:

- wynikach badań prowadzonych w ramach PMŚ,
- informacjach i materiałach GUS,
- sprawozdaniu z wykonania budżetu,
- danych z pozostałych podmiotów, które zostały zaangażowane w realizację zadań własnych i monitorowanych POŚ.
- danych gminy na temat stopnia realizacji zadań prośrodowiskowych.

12.5 System instytucji zaangażowanych w realizację programu ochrony środowiska

Główną jednostką odpowiedzialną za realizację zadań wyznaczonych w POŚ będzie Gmina Ożarówice. Na gminie spoczywa prawidłowa koordynacja, zarządzanie i monitorowanie realizacji zapisów i zadań wyznaczonych w POŚ oraz ocena realizacji postawionych celów.

W realizacji poszczególnych zadań uczestniczyć będą podmioty:

- odpowiedzialne za organizację i zarządzanie: władze gminy i rada gminy;

- realizujące zadania: gmina, inne jednostki działające na danym terenie (np.: PGWWP), mieszkańcy;
- kontrolujące i monitorujące przebieg realizacji i efekty POŚ: gmina, powiat, WIOŚ, GIOŚ, PGWWP, RDLP, podmioty gospodarcze, jednostki naukowo-badawcze itp.);
- informacyjne (lokalne media, jednostki oświaty, organizacje pozarządowe).

12.6 Wykaz interesariuszy

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA);
- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie (BDL);
- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (GDOŚ);
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie (GIOŚ);
- Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie (GDLP);
- Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie (IMGW);
- Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG);
- Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID);
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGWWP);
- Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie (PIG-PIB);
- Państwowej Służby Hydrogeologicznej (PSH);
- Polskich Sieci Elektroenergetycznych (PSE);
- Urzędu Gminy Ożarówce.

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne oraz monitorowane. Odpowiedzialność wymienionych poniżej podmiotów za ich realizację wynika z zapisów ustawowych:

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR);
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ);
- Gmina Ożarówce;
- Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG);
- Lasy Państwowe;
- Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (ŚODR);
- Marszałek Województwa Śląskiego;
- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza (OSChR);
- Okręgowy Urząd Górniczy (OUG);
- Państwowa Służba Hydrogeologiczna (PSH);
- Państwowa Służba Hydrogeologiczno-Meteorologiczna (PSHM);
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGWWP);
- Sejmik Województwa Śląskiego;
- Starosta Powiatu Tarnogórskiego;
- Właściciele gruntów, mieszkańcy i inwestorzy oraz przewoźnicy;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ);

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania programu ochrony środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.). Zgodnie z art. 17 ust. 1 i art. 18 ust. 1 w/w ustawy program sporządza organ wykonawczy gminy, a następnie uchwała go Rada Gminy. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówice na lata 2025 - 2028 z perspektywą do roku 2032” został sporządzony w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.

Niniejszy program przygotowano po wcześniejszym uzyskaniu pozytywnych opinii właściwych organów wskazanych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska tj.: Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

W oparciu o przepisy powołanej ustawy, zakres i stopień szczegółowości dokumentów został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z Katowicach.

Dokumenty uzyskały pozytywne opinie, odpowiednio:

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach - opinia z dnia 18 sierpnia 2025r. znak WOOS.410.300.2025.MM oraz Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach - opinia z dnia 6 sierpnia 2025 r. znak NS-NZ.9022.21.52.2025.

Ponadto projekt Programu ochrony środowiska został zaopiniowany pozytywnie przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego Uchwałą Nr 94/489/2025 z dnia 4 sierpnia 2025 r.

Uzyskane opinie i stanowiska organów uwzględniono przy konstruowaniu ostatecznej wersji dokumentu.

W świetle powyższego podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione.